

OOSTVLAAMSE ZANTEN

algemeen tweemaandelijks tijdschrift
voor volkskunde

UITGAVEN VAN DE BOND

Verkrijgbaar op het sekretariaat, Oscar de Gruyterstraat 36 Gent en op de bibliotheek: Kraanlei 41, Gent.

1. Oostvlaamsche Zanten, nog voorradig tot zolang de voorraad strekt: 15e, 19e jg., 21e tot en met 31e jg., 33e tot en met 39e jg. tegen 175 F per jaargang. Van de jgg. 1-19 zijn nog enkele losse nummers beschikbaar tegen 50 F per nummer; van de latere jgg. tegen 40 per nummer. Jaarboek 1945 (jg. 20) van de Bond der Oostvlaamsche Folkloristen: 150 F (leden 100 F). Inhoudstafel op Oostvlaamsche Zanten (Jg. I - Jg. XXV), door F. VAN ES: 50 F (leden 30 F). Idem II (Jg. XXVI - Jg. XXXV), door F. VAN ES: 40 F (leden 25 F).
2. Geillustreerd Feestnummer (lustrumnr.) Prijs: 25 F (leden 15 F).
3. Survivances du Passé, door A. MARINUS (8 p.). Prijs: 12 F (leden 8 F).
4. Zur Entwicklungsgeschichte des Bauernhauses mit durchgezapften Ankerbalken, door J. SCHEPERS (10 p.). Prijs: 15 F (leden 10 F)
5. Osschaart door F. VAN ES (overdruk 1945), 28 blz. Prijs: 30 F (leden 20 F).
6. 2e Lustrumnummer 1930-1935. Prijs: 40 F (leden 24 F).
7. Dit is die Excellente Kronyke van de Brahmisten, (over het teerlingspel) door Emile ANDELHOF. Prijs: 25 F (leden 15 F).
8. Waasch Sagenboek, door F. VAN ES. Prijs: 100 F (leden 60 F).
9. Het Curieus en Vermakelijk Namenboek, door Em. ANDELHOF. Prijs: 25 F (leden 15 F).
10. Folklore en Onderwijs, door L. HOSTE. Prijs: 12 F (leden 8 F).
11. August Hendrickx, Vlaams Toneelschrijver herdacht met Bloemlezing uit zijn werken, door Fr DE COSTER. Prijs: 25 F (leden 15 F).
12. Pastoor Constant Duvillers, Folklorist en folkloristische Figuur, door F. VAN ES. Prijs: 25 F (leden 15 F).
13. De Wetterse Reuzen, door Lic. M. DAEM. Prijs: 25 F (leden 15 F).
14. Sagen uit Noord-Oost-Vlaanderen, door Dr. G. DE MEYER. Prijs: 25 F (leden 15 F)
15. Een Teerlingspel in Gent, door Lod. LIEVEVROUW-COOPMAN. Prijs: 25 F (leden 15 F).
16. Spelen mijner Jeugd, door L. LIEVEVROUW. Prijs: 60 F (leden 35 F).
17. De levende Folklore van het Gewest Balegem, door M. BROECKHOVE. Prijs: 65 F (leden 40 F).
18. Weerkundige Volkskalender voor het Vlaamse Land, door M. BROECKHOVE. Prijs: 230 F.
19. Doods-, Begrafenis- en Rouwgebruiken in het Arrondissement Dendermonde, door J. PIETERS. Prijs: 90 F (leden 55 F).
20. Het Volksleven te Wieze. 1900-1950, door J. VAN HAVER. Prijs 100 F (leden 60 F).
21. Het Hospies der Kinderen Alijn of Alynsodshuis te Gent, door E. LUYKX-FONCKE (met talrijke ill.). Prijs 40 F (leden 25 F).
22. De Rivaliteit tussen Aalst en Dendermonde, door H. VAN HESE. Prijs 125 F (leden 80 F).
23. De folklore van de Hop in Vlaams-België, vroeger en nu, door Cl. VANHOUCKE, Prijs: 160 F (leden 100 F).
24. Het Sterrelied in het Gebied van Dender en Schelde, door J. DE VUYST. 1968, 175 blz., 189 liederen en 50 mel., (mit einer deutschen Zusammenfassung). Prijs: 275 F (leden 190 F).
25. Ernest Van den Driessche. Schilder van ons Volksleven, door R. VAN DER LINDEN, 1968, 32 blz. (op kunstdrukpapier), avec un résumé en français. 2e druk, Prijs: 70 F (leden 50 F).
26. Catalogus Tentoonst. 125 jaar Gentse Feesten, juli-augustus 1z68, 44 blz. Prijs: 50F.
27. Kinderzang uit Zwijnaarde. Dr. L. GELBER. Prijs: 40 F leden (60 F niet-leden).
28. Jan de Lichte. Gerard SIMONS. 32 blz. Prijs: 35 F leden (50 F niet-leden).
29. De Vinkensport in Vlaanderen (avec un résumé en français). 1969, 165 blz., 42 ill. 3 tek., door M. BROECKHOVE. (Nr X van de Uitgaven van het Alfons De Cockfonds). Prijs: 290 F (leden 175 F).

Elk bedrag vooraf storten op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvl. Volkskundigen, Gent. Voor het buitenland + 10 F portkosten.

UITVERKOCHT zijn thans: Herdenkingsalbum Alf. de Cock — Het Stroodekkersbedrijf door Cl. Trefois — Lodewijk De Vriese Bibliografische studie — De Plattegrondsvormen van z.g. « Frankische Boerderijtypen en hun geografische Verspreiding in ons Land, door Cl. Trefois — De Draak van het Belfort van Gent in de Folklore, door Cl. Trefois — De Tinnepotgieterij te Gent. door J. Boes — Galerij van Gentsche Typen door E. Andelhof —

(Zie derde bladzijde van de kaft)

OOSTVLAAMSE ZANTEN

ALGEMEEN TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE
 ORGAAN VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE
 VOLKSKUNDIGEN EN VAN ZIJN DIENST VOOR
 VOLKSKUNDIGE ENQUETES IN VLAANDEREN

Redactie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, 9620 Zottegem

Redactieleden : Lic. Marcel Daem, Dr. René Haeseryn, Maurits Broeckhove.

Ruil en Recensiedienst : Dr. Haeseryn, Bibliotheek, Kraanlei 41, 9000 Gent.

Alle stortingen op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent.

INHOUD

Prijs : 40 F.

- Dr. J. THEUWISSEN : Het Hoevebouwonderzoek van V. Cl. Trefois (vervolg) . 198
 M. BROECKHOVE : Jaarlijkse algemene statutaire vergadering 25.10.1970. . 222

Personalia

- Hervé Stalpaert, hoofdman van de Bond der Westvlaamse Folkloristen. — R.v.d.l. 204
 Ten huize van... Prof. Dr. K. C. Peeters. — R.v.d.l. 218

Zoeken en Zanten

- Humor : Sint-Nikolaas en de postboden. — W. G. 204

Boekbespreking

- Ned. Volksk. Bibliografie. Syst. Reg. op Tijdschriften — Deel VIII Biekorf
 1890-1960 door Lic. Callewaert — R.v.d.L. 219
 V. Huys & Van Duyn : De Bende van Bakelandt. — R.v.d.L. 220

Int. Studiekomitee Ommegangsreuzen

- M. Daem : 1969. Groei, bloei en snoei in de Oostvlaamse reuzenfamilie . . . 205

Inhoud

- Inhoud bijdragen XXXXV (1970) 233
 Illustraties XXXXV (1970) 235

Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met steun van v.z.w.
 Noordstarfonds, Gent.

Het Hoevebouwonderzoek van V.C. Trefois (*)

Tussen Prof. De Vries en Trefois ontstond op dit congres een nogal diepgaande discussie over dit probleem, maar beiden waren het tenslotte eens om aan te nemen dat de Westvlaamse hoeve zich zelfstandig ontwikkelde onder de invloed van klimaat en vooral van economische omstandigheden, dat er in ieder geval geen sprake van Friese invloed was. Uiteindelijk verzet Trefois zich zonder meer tegen de benamingen die teruggaan op de benamingen van volksstammen, waarmee men op historische verwantschap wil wijzen. Het langgeveltype is niet Keltisch te noemen, zegt hij, omdat het huistype ook voorkomt in niet door Kelten bewoonde gebieden⁽¹⁰⁾.

Hetzelfde kan men t.a.v. de benaming « Frankisch » zeggen. Het langhuis treft men min of meer gegroepeerd of regelmatig verspreid aan in de gebieden, waar het landbouwbedrijf tengevolge van de weinige vruchtbaarheid van de bodem op zeer laag peil is gebleven, of daar waar de dichtheid van de landelijke bevolking het versnipperen van het bouwland veroorzaakt heeft, zodat dergelijke bedrijfsgebouwen, als versmacht op een gering uitbatingsterrein, zich dan ook slechts langzaam en dan nog wel in geringe mate kunnen uitbreiden, of zelfs niet uitbreiden.

Over de verschillen in opvatting omtrent de benaming Keltisch en Frankisch kan men de stellingen van J. de Bie (Biekorf, 1898, Tussen Caen en Bayeux, p. 229ff.), M. Schweistahl (o.c. T. XX, p. 94), J. Claerhout (Les Francs à Dentergem, 1902, p. 20-21), J. Winkler (Biekorf, 1898, Bouworde der Germanen, p. 282ff.), R. Blanchard (La Flandre, 1906, p. 143) en J. Vercouillie (Vlaanderen door de eeuwen heen, 1912, I, p. 210) nalezen. Trefois had reeds vroeger vastgesteld dat het uiteenlopend karakter ervan een voldoende reden was om over deze aangelegenheid na te denken. Hij wil die mythe dan ook de kop indrukken.

Over de oorsprong van de hoeve op kwadraatplan, de gesloten hoeve, door de enen Frankisch genoemd, door de anderen Frankisch-Romeins omdat ze op de Frankische of Romeinse overheersing zou teruggaan, bestaat ook twijfel omdat dit type veelvuldig voorkomt, waar de kolonisatie niet is doorgedrongen (Oost-Pruisen, Polen, Tsjechoslowakije, Denemarken, Zuid-Frankrijk, Rusland, enz.). Het komt voornamelijk voor in de vruchtbare gewesten. Daaruit besluit Trefois dat de oorsprong meer aan een geografische (bodemgesteldheid) dan aan een historische factor gebonden is.⁽¹¹⁾ Het gebied van de gesloten hoeve wordt in onze gewesten begrensd ten noorden door de Kempische streek en de verbeterde zandstreek van Vlaanderen, ten zuiden door de kalkachtige streek en de Ardennen, zodat het schier uitsluitend in de heuvelachtige kleistreek : Haspengouw, Brabant en zuidelijk Vlaanderen, overheersend gegroepeerd voorkomt.

Inmiddels was de reputatie van Trefois in eigen land gevestigd en drong zijn bevoegdheid door in het buitenland. Hij leverde een bijdrage in Heft 4 van de 5e

* Vervolg OVZ. XXXXV (1970) 176-184.

(10) C.V. TREFOIS, Plattegrondsvormen van de zgn. Frankische boerderijtypen en hun geografische verspreiding in ons land, 1933. p. 26.

(11) C.V. TREFOIS, De Plattegrondsvormen van de Frankische hoeven, p. 43-44.

jaargang van de Rheinische Vierteljahrsblätter, « Zur Entwicklungsgeschichte des flämischen Bauernhauses » (1935). De tekst is een samenvatting van de op 10 maart 1935 voor de « Rheinischen Forschungsgemeinschaft » in Bonn gehouden voordracht. Na het verschijnen van de tekst ontving de heer Trefois van de dienst voor geschiedkundige en folkloristische opzoekingen (Service de recherches historiques et folkloriques) van de provincie Brabant een brief, waarin we lezen : « *Ne pensez-vous pas que l'on pourrait publier en flamand l'article que vous avez publié en allemand dans la revue Rheinische Vierteljahrsblätter, ce serait un moyen de faire connaître en Belgique ce travail et peut-être pourrait-on en publier une traduction française* ».

In dat artikel vat Trefois zijn tot dan toe gedane bevindingen samen, maar bovendien zegt hij : « *die Kempische Hauseinteilung erweist sich als einigermassen verwandt mit der Sächsischen. Eine Erinnerung an die alte Sächsische Hausform bietet hier und da noch das « breite » Haus mit Hallenstallung (hallenstalling). Ausserlich sind diese Hallenhausvarianten genau wie die Niederländisch-Sächsischen sehr kräftig von Bau und imposant als ganzes. Die Umrisse sind einfach; bemerkenswert is die grosse geschlossenheit der alten Behausungen. Im innern besitzen sie weder die übereinstimmende Zusammensetzung des Gebälks noch die symmetrische Stall- und Tennenanlage (dielverdeling), durch die der Sächsische Hausbautypus von jeden anderen sich unterscheidet. Trotzdem bestand ehemals das Kempische « breite » Haus mit Stallhalle ebenfalls aus einem einzigen grosses Raum, von dem man zuweilen einen Teil abtrennte, sei es, dass er als Wohnraum zu dienen hatte oder für den betrieb als abgesonderter Raum eingerichtet würde. Alte Belege beweisen, dass im 16. bis 18. Jahrhundert die « breite » Kempische, mit dem Sächsischen Bautypus verwandte Anlage häufiger und ursprünglicher war als jetzt. Trotzdem ist die Herkunft manchen « breiten » Hauses der Kempen in dem Langgiebeltypus zu suchen. Dies wird uns durch einem « Zwischen »- oder « Übergangstypus » bestätigt. Bei manchen dieser in den breite entwickelten Gebäude ist deutlich zu sehen, dass sie ursprünglich nicht einem solchen Quadratischen Grundriss hatten, sondern schmärer, will sagen langgiebelig konstruiert waren. Und es ist schon mit einer Tatsache, dass der Kempische Langgiebeltypus durch die praktische Sächsische Hausform beeinflusst worden ist und dadurch eine ziemlich grosse Veränderung durch Umbau in der Breite erfahren hat. Dabei hat die Hausweitung des Langgiebeltypus sich auf willkürliche Weise vollzogen, da dieser in der « Breite » oder in der « Länge » variiert.* »⁽¹²⁾

Het plaatselijk onderzoek had voor Trefois dus iets nieuw gebracht, dat noch Schweistahl, noch anderen hadden opgemerkt, het « brede » Kempische huis, dat in bouwkundig opzicht niet alleen zekere gelijkenis vertoont met het zeer traditioneel gebleven noord-Brabantse en noord-Hollandse, Limburgse huis, maar dat naar uitzicht en planning als het ware de overgang was naar de eigenlijke overbekende Nedersaksische of beter de zgn. hallentypen. Al is nu het « brede huistype » van de Kempen speciaal door zijn bouwtrant meer Kempisch dan eigenlijk Saksisch,

(12) Zur Entwicklungsgeschichte des flämischen Bauernhauses, Rheinische Vierteljahrsblätter, 5e jrg., nr. 4, november 1935, p. 260-262.

en al lijkt het ook een meer gemoderniseerde plattegrond te hebben, toch kan dit type niet anders dan een produkt zijn van de Nedersaksische geest, die zich over alle kunstmatige grenzen heen, in de bouwkunde heeft doen gelden. Talrijke plattegronden die Pessler in zijn belangrijke studie over het « Niedersächsisch Bauernhaus » opgeeft komen nauw overeen met de Kempische bedrijfsgebouwen. Uiterlijk onderscheiden zij zich van de gewone langgeveltypen door hun opvallende breedte en door de grote poort, die temidden van de sluitgevel aangebracht is. Nu wordt het bewijs geleverd dat ertijds in de Kempen een veel meer op het Saksisch gelijkend bouwtype in een veel zuiverder vorm bestaan heeft dan dit heden het geval is. Dit bewijs wordt geleverd door belangrijke documenten, o.m. zijn een tweetal gravuren, toegeschreven aan Hieronymus Cock, dagtekenend uit de 16e eeuw, hiervoor een stevig argument. Zij maken deel uit van een serie andere gravuren, alle vervaardigd naar door Pieter Bruegel de Oude gemaakte tekeningen.

In diezelfde lezing te Bonn gehouden, wijst Trefois ook op enkele bouwscholen, die hij afleidt uit de bouwtechniek. Hij signaleert de Westlandse bouwschool die aan de Anglo-Normandische bouwtechniek met vakwerkindeling herinnert. Bij deze Westlandse school zijn de verbindingen, van loodrecht opgestelde palen, op korte afstand van elkaar aangebracht. Bij de westelijk-centrale bouwschool zijn de opstanden minder talrijk. Zo komt het dat de vakken vaak meer als de helft, soms viermaal breder zijn als bij de westelijke bouwschool. Deze beide bouwscholen komen voor in zuidelijk West-Vlaanderen en Frans-Vlaanderen. De oostelijke bouwschool is gekenmerkt door een weldoordachte en gecompliceerde technische behandeling. De vakken zijn onregelmatig en de balken zwaarder. Opvallend is het verschil in elasticiteit. Alles wijst op een sterkere constructieve samenhang die de afzonderlijke functionele delen samenbindt. Hier valt vooral ook het gebruik van liggende stijlen en staande balken op en het gebruik van schuine schoolbalken. Deze oostelijke vakwerkbouw maakt een massievere indruk als de Westvlaamse constructies⁽¹³⁾.

Rond die jaren (1935) was het tot dan tot eigen land beperkt gebleven onderzoeksveld uitgebreid tot een internationaal gebied. Reizen in Frankrijk, Engeland en Duitsland brachten een grote hoeveelheid materiaal aan, dat nieuwe lezingen, nieuwe publikaties en nieuwe conclusies voor gevolg had.

In « Folk », Zeitschrift des Internationalen Verbandes für Volksforschung, 1, Leipzig, januari 1937, publiceerde Trefois zijn lezing van de « Cinquième réunion folklorique » ingericht door het Nederlands Bureau voor Anthropologie (Amsterdam, 14 maart 1936) en deels ook van « Nordischer Wissenschaftlicher Kongress Haus und Hof » (Lübeck, 2-5 juli 1936). De tekst is eigenlijk de résumé van een hoofdstuk uit een uitvoerig werk over de landelijke architectuur in Vlaanderen, dat hij voorbereidde. Het artikel werd gevolgd door een samenvatting in het Duits. Trefois brengt nogmaals klaar zijn theorie naar voor over de zgn. Friese bijschuur, benaming die door J. Claerhout in 1894 in Biekorf werd gelanceerd. Hij meent dat Claerhout over onvoldoende elementen beschikte om zijn veronderstelling wetenschappelijk te staven en verwijst naar K. Uilkema. « Het Friese boerenhuis, onder-

(13) Rheinische Vierteljahrsblätter, o.c., p. 267-268.

zoek naar het ontstaan van het tegenwoordig boerenhuis in Friesland » (Leeuwarden, 1916), en steunt op historische gegevens (datering van bergschuren) en op het onderzoek ter plaatse, waaruit het verschil tussen de « stelphoeve » en de « bergschuur » en de onmogelijkheid dat de Friese boerderij aan de basis ligt van de bergschuur, duidelijk naar voren komt. Hij komt nogmaals uitvoerig terug op de technieken voor het dichten van de wanden waarvoor hij drie stijlen onderscheidt, nl. de westelijke stijl die grote overeenkomst vertoont met het oude, in Normandië en Engeland gebruikelijk vakwerk, de zgn. stafbouw (in Scandinavië, Noord-Duitsland en Engeland tot de 10e en 11e eeuw, ontwikkeld naar « regelbouw », voorliefde voor opstaande verdeling, die over Engeland en Normandië naar Vlaanderen overkwam). Deze invloed duurde tot de 15e eeuw. De tweede stijl is de centraal-westelijke (Kempen en west-Brabant) die een eenvoudiger constructie heeft, en die de boerderijen een oud uitzicht geeft. Ten derde : de oostelijke stijl die gecompliceerder is dan de andere en met de Rijnse verwant is.

Hij gaat in dit artikel ook uitvoerig in op de gebintconstructie en wijst op de « crutch-constructie », die vroeger waarschijnlijk meer gebruikt werd, en die met spitsbogen werkte. In Engeland werd ze in de Middeleeuwen nog vaak gebruikt, op het vasteland is ze zeldzaam en slechts in West-Vlaanderen is ze tot bloei gekomen. In datzelfde artikel verkent Trefois een aantal bouwtechnische verschijnselen in de nabuurlanden en is zijn horizon van het eigen land uit verruimd naar andere landen. Hij is op zoek naar Europese verbanden, wat vooral is af te leiden juist uit de beschrijving van de vakwerkbouwtechnieken en het onderzoek naar de constructie van de gebinten.

Op verschillende terreinen tegelijk was Trefois dan werkzaam. Niet alleen zijn wetenschappelijke arbeid hield hem bezig, maar ook de verspreiding en de vulgarisatie van zijn kennis. Dit blijkt bv. uit artikels als « De boerenhuis-vormen en hun belang voor de geschiedenis der Lage Landen aan de zee » in *Wesalia*, 1937, p. 8-31; « Hoevebouw » in *Winkler Prins (Algemene Encyclopedie)*, 1935, p. 321-329; « De bouw der boerenhoeven » in *Volk van Nederland*, p. 95-128, dat onder leiding van Prof. Dr. J. de Vries in 1934 verscheen; « Het dorp », een bijdrage in *Vlaanderen door de eeuwen heen*, die in 1952 verscheen. In deze bijdragen leert men de grondhouding van Trefois op een andere manier kennen : nl. zijn bezorgdheid voor het echte, waarachtige, dat uit het volk is ontstaan. Die bezorgdheid uit zich hier niet door een wetenschappelijke uiteenzetting, maar in een pleidooi voor een waarachtige zorg voor behoud van oudheden, oude huizen, pleinen, straten, kommen en buurten.

Trefois streefde ernaar over zijn bevindingen een standaardwerk te schrijven. Hierin slaagde hij niet bij zijn eerste poging. In 1941 verscheen in de Maerlantbibliotheek zijn « *Bouw der boerenhoven in de zuidelijke Nederlanden* ». In dit werk herhaalt Trefois nogmaals zijn conclusie dat drie boerderijvormen, het langgeveltype, de open hoeve en de gesloten hoeve, tot de primitieve eenheidsvorm, dit is de voorhistorische eenruimige, twee- en driecellige behuizing, terug te voeren zijn. Hij behandelt bondig het langgeveltype en de oud-Saksische boerderij, gaat op enkele details in, waaraan hij vroeger minder aandacht schonk, zoals de

plaats van het turfvuur en andere kleinere onderdelen van de boerderij. Naast deze naar het detail gaande belangstelling merken we evenwel ook dat hij zijn belangstelling voor de geografische situatie in een ruimer dan nationaal verband niet uit het oog verliest. Hij spreekt dan ook van langgestrekte boerderijen in Wallonië, Frans-Vlaanderen, Picardië, Normandië, Bretagne, Duitsland en zelfs de Scandinavische landen. Vervolgens behandelt hij de omwalde of zgn. open hoeve, met losse bebouwing waarbij de verschillende dienstgebouwen los van elkaar opgesteld staan in een vierkant binnenhof. Over de datering van dit type spreekt Trefois zich in dit boek niet uit. Hij wijst er alleen op dat de meningen hieromtrent zeer sterk uit elkaar liggen. Vervolgens spreekt hij over de gesloten hoeven die ook vrijstaande dienstgebouwen hebben. In de plaats van omwallingsgrachten ziet men een stevige palissade ter omheining van het gebouwencomplex. Trefois betoogt dat archeologische opgravingen aangetoond hebben dat er geen rechtstreeks verband bestaat tussen de Romeinse villabouw en de gesloten boerderij. Dit hoevetype ontstond volgens hem in de 16e-17e eeuw. Vervolgens weidt hij zeer uitvoerig uit over de oude boerderij in de kuststreek van de Noordzee. Hij handelt over de zgn. bergschuur, in andere gebieden stolphoeven, de greid- en de bouwboerderijen, of Gülphaus en het Dwarchhaus geheten. Hij betoogt dat een onderzoek definitief heeft uitgemaakt, dat de zgn. « Fries » aandoende stijl of het uiterlijk aspect van de eigenaardige Westvlaamse boerderijsilhouet eerst in de tweede helft van de 19e eeuw en nog wel op een toevallige wijze is ontstaan. Vóór de 19e eeuw was naar algemeen gebruik de bergschuur een vrijstaand opgerichte constructie, die eerst later, met de woning en de stal aaneenrijdend, tot een langgestrekt bouwgeheel, werd verenigd. In dit hoofdstuk laat Trefois vanzelfsprekend niet na een woord te zeggen over de grote klooster- of abdijschuren.

Waar we in het vorige hoofdstuk van dit boek reeds Trefois' aandacht voor het detail aanstipten, komt deze aandacht sterker naar voren in het hoofdstuk over de boerderijwoning. Hij spreekt over de stadsinvloeden, de sierelementen en de soberheid van het Kempische gebouw, het kraakhelder en vriendelijk uitzicht van de Meetjeslandse, Wase en Veurnse boerderijen. Hij stipt ook stijlelementen aan uitgevoerd in Renaissance, Louis XIVe- of Louis XVIe-stijl. Hij heeft oog voor de pompsteentjes, de schuifvensters, de kruisvensters, daklijsten, dakvoeten, noktuiltjes, nokgangen, voor kleinere boerderij-onderdelen als de waterpomp met de kettingrol of de « mik ». Zelfs de huismeubelen komen dit keer even aan bod. In een laatste hoofdstuk geeft hij zijn visie op de vakwerkbouw wat uitvoeriger als in vorige publicaties. Op dit boek sluit zijn in 1941 verschenen « Van komwoning tot Vlaamse boerderij » aan. Men kan nauwelijks verwachten dat Trefois op één jaar twee boeken, al zijn ze dan niet zo omvangrijk, laat verschijnen, waarin volledig nieuwe gedachten zijn uitgewerkt. Hij kwam in dit werk namelijk tot de conclusie dat vijf grondvormen van boerderijtypen, hoewel zij onderling duidelijk verschillen en op zichzelf allerhande varianten hebben, terugg te voeren zijn tot eenzelfde stamvorm (p. 56) : 1. het langgeveltype, 2. de open of omwalde hoeve, 3. de gesloten hoeve, 4. de Kempische brede stalhalle-woning en 5. de bergschuurhoeve.

Hij besloot nogmaals dat, wanneer de verschillende hoevetypen tot eenzelfde

grondvorm teruggevoerd kunnen worden, de thesis, als zouden de verschillende in onze streken gevestigde volksstammen een eigen woontype gehad hebben (zgn. Frankisch, Saksisch, Fries, enz.), geen houvast biedt. De geografische omschrijving van de nederzettingsgebieden van de verschillende volksstammen mag men dus niet afleiden uit de omgrenzing van de boerderijtypen. Een belangrijk besluit dat reeds tien jaar vroeger aanwezig was in zijn geschriften, doch niet voldoende gefundeerd kon worden. In 1941 kon Trefois het duidelijk formuleren, nadat hij reeds eerder in dezelfde zin had gesproken.

Na 1941 trad in de activiteit van Trefois ten aanzien van het boerderij-onderzoek een stilte op, althans een stilte naar buiten uit. Was dit de periode waarin Trefois werkte aan de voorbereiding van zijn werk « Ontwikkelingsgeschiedenis van onze landelijke architectuur » dat in 1950 bij De Sikkel verscheen en dat een van zijn levensdromen, het standaardwerk over onze hoevebouw, in vervulling deed gaan? Trefois behandelt daarin systematisch de ontwikkeling van de boerderijbouw, vertrekkend van de primitieve volksbouwkunst. Hij behandelde daarbij aansluitend de komvorming, de bovengrondse woning, paalwoningen en terpen, de vroegste wandtechnieken en de hutbouw.

In het hoofdstuk over de constructieve delen in de landelijke vakwerkarchitectuur gaat hij dieper in op wand-, gebint- en dakconstructie, om daarna de hoevetypen: de langgevelwoning, het driebeukig hallehuis, de omwalde hoeve, de gesloten hoeve, de bergschuur- of Friese boerderij, de schuurtypen, het erf, het uiterlijk aspect van de boerenwoning en het interieur ervan te bestuderen. Tenslotte kan men in dit bijzonder rijk gedocumenteerd werk een en ander lezen over de gebruiken en symbolen die met onze hoevebouw samenhangen.

Is dit de kroon op zijn werk?

Ik meen dat het de kroon is, al worden daaraan nog parels toegevoegd. Aan een aantal publikaties ben ik stilzwijgend voorbijgegaan, zoals zijn studie over het strodekkersbedrijf en een aantal kunsthistorische archeologische bijdragen; studies over de relatie tussen onze bouwstijlen en de Zuidafrikaanse, waarover hij een merkwaardig artikel schreef dat aangevuld en uitgewerkt in boekvorm verscheen onder de titel « Oudnederlandse architectuur in Zuid-Afrika », 1969.

Ik heb alleen het werk dat Trefois leverde ten voordele van de verrijking van de kennis met betrekking tot onze landelijke architectuur in het licht willen stellen. Naar mijn oordeel een ontzettende prestatie waarvan de waarde ons wel enigszins was ontgaan. Ik hoop ze opnieuw belicht te hebben, omdat Trefois dat verdient, zeker nu hij 75 is geworden. De volkskunde-wetenschapsbeoefenaars kunnen niet anders dan hem dankbaar zijn voor de reusachtige bijdrage die hij deze wetenschappelijke discipline schonk.

Dat op bepaalde onderdelen van het onderzoek van Trefois aanvullingen zijn gekomen zal wel niemand ontkennen. Die aanvullingen zijn uiteindelijk slechts mogelijk geweest door de inspanningen van Trefois zelf. Over de paalwoningen bv. is sedert het verschijnen van zijn werk nog een en ander verschenen, is er nog van gedachten gewisseld op internationaal niveau. Ten onzent is de studie van de

hoevebouw niet beperkt gebleven tot de bijdragen van Trefois. Dr. J. Weyns heeft in publikaties belangrijke boerenbouwwerken belicht en door de uitbouw van het Openluchtmuseum te Bokrijk een lust voor het oog van de bewonderaar van het landelijk verleden gecreëerd. Trefois zelf is er ook van overtuigd dat het onderzoek niet af is. Hij heeft een eerste complex opgetrokken. Hij weet hoeveel gebouwen er nog moeten bijkomen.

Dr. J. THEUWISSEN

HUMOR

Sint-Nikolaas en de postboden.

In het begin van december vindt een postbode tussen de brieven een omslag met adres : *Paleis Sint-Nikolaas*. Waar moet dergelijke brief heen? Op de keerzijde staat het adres van een kind. Daar kan een oplossing gevonden worden.

— Postmeester, willen we de brief lezen en antwoorden, als 't gaat? Natuurlijk. De kleine vraagt zo maar even 1.000 frank, én voor zieke moe, én voor een geschenk. De postboden brengen een som van 700 frank samen en bezorgen die aan het kind in kwestie. De dag nadien ontmoet de «fakteur» de kleine.

— Wel, hoe gaat het met Sint-Nikolaas?

— Wel, hij is de beste baas van de wereld. Maar de postboden zijn andere kasars. Die hebben 300 frank uit de omslag genomen!

Opgetekend te Oudenaarde. nov. 1970.

W. G.

Personalia

HERVE STALPAERT HOOFDMAN VAN DE BOND DER WESTVLAAMSE FOLKLORISTEN.

Ons medelid Hervé Stalpaert, lid van de Koninklijke Kommissie voor Volkskunde, is thans Hoofdman van de Bond der Westvlaamse Folkloristen, ter vervanging van wijlen Prof. Egied Strubbe. Wij feliciteren hartelijk onze kollega bij deze aanstelling.⁽¹⁾

Renaat van der Linden

(1) H. STALPAERT. De Brugse Volkskundigen De Wolf. Walter Giraldo besprak in de Inleiding van deze publicatie de verdiensten, prestaties en uitgaven van Hervé Stalpaert. OVZ XXXXII (1967) 212.

Internationaal Studiekomitee betreffende de Ommegangsreuzen

1969. Groei, bloei en snoei in de Oostvlaamse reuzenfamilie*

MICHELBEKE

In ons vorig jaaroverzicht hebben we de geboorte van de heidense godheid Troll aangekondigd, die na een tienerkerstening zijn intrek nam in het Stella Matutina-Instituut te Michelbeke.

Reus Troll ondervond dat onderwijs en opvoeding niet alles is in 't reuzenleven. Na enkele puberteitsmaanden te hebben doorworsteld, en gekomen zijnde tot de jaren des verstands, kwam Troll tot de conclusie dat het vrouwelijk element ook zijn rechten opeist.

De tieners en twenty's van het Instituut hadden vlug in het oog wat reus Troll ontbrak en ontbeerde. De hoofden van de onderwijsinstelling werden bij mekaar gestoken, het hoofd van Troll werd er buiten gelaten, en onmiddellijk besprak men een voorstel, dat in 1969 gerealiseerd werd.

In 1969 kwam er een mooi reuzinnetje opdagen. Trolla was haar naam. De feestelijkheden van 1968 werden nog eens met veel luister en plechtigheid overgedaan. Reuzin Trolla is een prachtige verschijning. Ze geeft de indruk een soort maxi-pop te zijn, ontsnapt uit een boetiek van tienersnuisterijen. Ze is helemaal afgestemd op de figuur van Troll, beiden vormen een harmonisch geheel in een dissonant van kleuren en vlakken in de stijl van la belle époque.

Ze zijn prachtig geslaagde moderne creaties. In beide figuren ontdekken we de onstuimigheid en meteen de vastberadenheid der jongste generatie. Welkom, reuzin Trolla, in de reuzenfamilie.

* Vervolg O V Z. XXXXV (1970) 185-194.

OOSTAKKER

De dekenij Meuleken-Walput vierde in september 1969 haar 25-jarig bestaan. Aangezien de groei en bloei van de reuzen meestal nauw verbonden is aan de ontwikkelingsgeschiedenis van de gemeente, is het heel normaal dat het 25-jarig bestaan van de gebuurtedekening ons de passende gelegenheid biedt een kijkje te nemen in de geschiedenis van de lokale reuzen, die thuishoren op de wijk Meuleken-Walput⁽¹⁵⁾.

Hoe de wijk op het idee kwam de reuzen te betrekken bij de feestelijkheden der gemeente is terug een mengeling van sage en levend volksleven. Luister wat de volksmond ons nog te vertellen heeft in 1969.

Honderden jaren geleden, leefde er op Walput een zekere Goliath. Waar hij juist geboren is weet niemand meer te achterhalen, alhoewel men toch altijd vertelt dat hij aan het strand van Mendonk aan wal spoelde, netjes verpakt in een rieten wiegje. In zijn jongelingsjaren zag hij hoge torens oprijzen in de richting van Gent. Dit romantisch beeld trok hem aan en in die richting wou hij verder uit. Maar zijn terughoudend karakter en zijn liefde voor zijn volk, zijn land, bos, moeras, veld en weide leidden hem af van zijn doel. Te Walput bleef hij staan en hij bleef er. De naam Goliath is welsprekend genoeg om een robuust, mannelijk figuur in beeld te brengen met een enorme spierkracht en een legendarische scheppingsmacht. Hij werd een geliefd bewaker van zijn volk; hij beschermde de bewoners, hun land en hun vee tegen vijandelijke aanvallen, ziekten, onheilen, waterrampen en hongersnood. Tot op zeker ogenblik — tijdens de Kruisvaarten — Goliath de dichte bossen en nevelige moerassen van de Walput verliet en ten strijde trok tegen de Turken. Een hele schaar krijgers, behorend tot zijn stam, trok met hem ten strijde.

Eens de roemrijke veldtocht achter de rug, kwam Goliath en zijn soldaten weer naar Walput. Hier vonden ze de ware vrede. Goliath had in het verre oosten gezien hoe handenarbeid van het korenmalen vervangen was door draaiende grote molens, die met hun lange wieken de wind opvingen en zo de molen deden draaien. Dit beeld in een oosters landschap kon Goliath uit zijn geheugen niet wegwerken. Hij werd er door geobsedeerd en nam het besluit zelf een molen te bouwen. Zo kwam de eerste molen op Walput. Hij bracht nering en rijkdom in de hele streek, zodat iedereen met de vinger aanwees waar die molen stond. Hieruit ontstond dan de naam Meuleken-Walput. En toch liep niet alles gesmeerd daarbij die molen. Goliath ontbrak iets. En hier begint de volksfantasie de sage een handje toe te steken door een liefhebbend meisje er bij te betrekken. Binnen de stadsmuren van de duizendjarige oude wijk « Seleskest » te Gent, woonde een scone maagdelijke joncvrouwe, Petronelleke geheten. En wat er nadien gebeurde vertelt ons verder de echte geschiedenis van de Oostakkerse reuzen.

(15) Een bijzonder woord van dank voor de informaties en foto's richten we tot de heren Evarist De Beir, André Reynaert en Petrus Gheldof, respectievelijk voorzitter, secretaris en bode van het feestcomitee.

In de wijk kwam op 13 september 1947 het huwelijk tot stand van reus Goliath en reuzin Petronelleke van Seleskest. Het was een aangrijpende plechtigheid waarbij burgemeester De Wulf, bijgestaan door secretaris Joannes De Waele de huwelijksakte afleverde, die in het archief van het feestcomité bewaard wordt. Na drie jaar gelukkig huwelijksleven werd in 1950 het huisgezin met een tweeling gezegend, die in het doopsel de naam kreeg van Hansje en Grietje. De reuzen van Gentbrugge, Valentijn en Lisbet, traden op als getuige. De Lustige Molenaars hadden ter dier gelegenheid een prachtig feest op touw gezet, opgeluisterd door de plaatselijke harmonie «Vreugd in Deugd».

Vele jaren zijn over het leven van het reuzengezin en hun tweeling heengegaan. Goliath heeft zijn historisch krijfshaftig harnas verwisseld met de gewaden van een hereboer. Petronella met haar twee vlassen koddekens heeft aan een moderne haartooi de voorkeur gegeven. Hansje en Grietje zijn flinke tieners geworden die de jaren der puberteit achter de rug hebben en nu bij de volwassen reuzen hun plaatsje verdienen.

Wanneer we het feestprogramma van 25 jaar buurtfeesten bekijken, gedateerd 13, 14 en 15 september 1969, dan zien we nog altijd een reuze folklorestoet op de agenda staan. De reuzenommegang van 1969 werd vereerd door de aanwezigheid van Kolle en Kolette uit Kolegem Mariakerke; Philippe, Isabella en Philiep uit Overmeire. Het hele reuzengezelschap was vergezeld door kinderen met bloemen

en verklede paren die mededongen naar de prijs voor de meest eigenaardige klederdracht. Om het volkskundig aspect van deze buurtfeesten nog meer te onderstrepen, voegen we er nog aan toe wat er als volksspel nog aan bod komt: kaarting, ballonwedstrijd, duivenvlucht, schieting, wielervedstrijd, biljardwedstrijd, palingkoers, lepelkoers. Zeer origineel is de jaarmarkt voor huisdieren en «Elk zoekt wat»,

een spel op weduwschap tussen de Molenaarskens.⁽¹⁶⁾

Dit mooi voorbeeld van buurtschap, met als centraal motief de reuzen Goliath, Petronella, Hansje en Grietje, houdt de burens bij mekaar in vreugde en nood en smeedt een band van trouwe vriendschap in het mooie heem van Meuleken-Walput.

(16) *Palingkoers*. De deelnemer grijpt een paling uit een emmer. Binnen de kortst mogelijke tijd moet hij over een bepaalde afstand de paling in een andere emmer met de blote hand overbrengen.

De *jaarmarkt* van huisdieren heeft een twintigjarige traditie achter de rug. Alle soorten huisdieren komen aan bod.

Elk zoekt wat. De vrouwelijke deelnemers krijgen een nummerkaart. Ze verspreiden zich in de herbergen van de buurt. De mannelijke deelnemers krijgen nadien dezelfde nummers. Ze moeten de vrouwelijke partner met het zelfde nummer opzoeken. Het vermakelijk spel neemt een hele namiddag in beslag. Het spel wordt ook *handjes zoeken* genoemd.

OOSTERZELE

Op welk tijdstip de eerste reuzen het grondgebied hebben betreden is niet meer met zekerheid te achterhalen. De reuzenkenner Jos. Vermeulen signaleert in zijn inventaris van 1950 twee naamloze reuzen⁽¹⁷⁾. Vermoedelijk zijn ze zeer kort na de eerste wereldoorlog, ongeveer omstreeks 1925, ontstaan, zo verklaarde men ons ter plaatse.⁽¹⁸⁾

Het bewijs dat er vroeger nog reuzen geweest zijn op De Keiberg te Oosterzele werd ons nogmaals bevestigd door het feit dat de lokaliteit Keiberg in de volksmond de naam kreeg van « reuzendorp ». Nu nog, in 1969, is deze benaming niet helemaal vergeten bij de ouderen die het optreden van de reus gekend en bijgewoond hebben.

In 1938 werd opnieuw van wal gestoken met twee reuzen zonder naam. Uit de glansperiode van deze anonimiteit dateert een reuzenlied in twee strofen met refrein, op tekst van de Hr. Frans Lievens, melkventer. De tekst werd gezongen op de melodie *It's a long way*, een wijsje dat furore maakte na de eerste en de tweede wereldoorlog. De woorden hebben we nog kunnen achterhalen; ze werden ons door een zegspersoon ter hand gesteld.

Reuzenlied.

1. 't Reusken van de Keiberg is nen goeien braven man.
Zonder geld op zak en die noch slaan noch kijven kan.
Zeg meisjes, wees getroost; hij zoekt een brave vrouw.
Ten naaste jaar voorzeker is 't nen trouw.
2. Oosterzele heeft nen nieuwe burger ingelijfd.
En als deze kerel hier met zijn familie blijft
En gaat hij nooit niet dood. Dan wordt ons feestje groot.
Dat heel het dorp moet barsten van de vloot (19).

Refrein

Uit de weg.
Laat de reus marcheren.
Laat de kerel zijn gang gaan.
Met zijn hoed en nieuwe kleren.
Met zijn lichaam veel te lang.
Laat ons zingen.
Laat ons hem groeten.
Laat ons dansen al te gaar.
Rond die grote lange kerel zonder voeten.
Leve hij wel duizend jaar.

De glansperiode der reuzen van Oosterzele was grotendeels achter de rug na 15 jaar reuzenommegang op de Keiberg. De inhuldiging van de nieuwe macadambaan op Keiberg was de gelegenheid om in 1955 opnieuw te starten met gebuurtefeesten. Traditioneel werd er op de tweede zondag van september in de wijk kermis gevierd.

(17) J. VERMEULEN. Hoe heten onze reuzen? Proeve van Inventaris. OVZ XXVste jg. (1950) blz. 25.

(18) Roger VERBANCK, Meerstraat 77 te Oosterzele. Organisator van de wijkfeesten op Keiberg.

(19) *vloot* = massa, een vloed van aanwezigen.

Allerlei volkse manifestaties grijpen er plaats die handel en nering ten goede komen en bovendien de schakel vormen voor een goede buurtschap in de wijk van 't vroegere reuzendorp.

Oosterzele bekend in toeristische milieus voor zijn jaarlijkse Vinkemolenfeesten heeft op Keiberg opnieuw aangeknoopt met de traditie van ommegangsreuzen. De jaarlijkse buurtkermis genoten vanaf 1955 een onverpoosd succes, zodat in 1968 werd uitgezien naar een nieuw initiatief.

De Hr. Roger Verbanck bewaarde de hoofden van de vroegere reuzen en achtte het ogenblik gekomen om met een paar nieuwe reuzen van wal te steken. In 1968 kwam opnieuw een reus op de Keiberg.

Een jaar later, in 1969 kwam er een reuzin bij, die ter gelegenheid van de 14de wijkkermis van de Meerstraat haar mannelijke partner gezelschap hield. Het naamloos burgerschap van beide reuzen werd vaarwel gezegd. Reus en reuzin kregen de naam van Patatje en Mathilde, twee figuren uit de roman van Jef Scheirs, alom bekend uit het boek « De Filosoof van Haeghem ». De populariteit van Patatje en Mathildeken stonden borg voor een reuzensucces. De actualiteit van het T.V.-feuilleton « De Filosoof van Haeghem » was nog in ieders geheugen. Patatje en Mathildeken stapten feestelijk over van uit de romanliteratuur naar het rijk der reuzenfiguren. Hun eerste ommegang in 1969 was een overweldigend succes, een echte triomftocht. Sinaasappelen, snoep, werden rijkelijk uitgedeeld. De vertolker van de rol Patatje in het T.V.-feuilleton was in levende lijve op de Keiberg aanwezig en kwam bereidwillig tegemoet aan het verzoek der jonge jagers op handtekeningen.

Er werd niet alleen snoep uitgedeeld maar ook ballen geworpen waarvan de genummerde recht geven op een mooie prijs. De reuzenfeesten van 14 september 1969 kenden een uitbundig verloop met reuzenschieting, reuzenkaarting en reuzenpalm voor de winnaar van de wielervedstrijd. Kortom 1969 was een succes voor de reuzen Patatje en Mathildeken. De oude gewaden der vroegere reuzen waren afgelegd, maar de hoofden waren dezelfde gebleven. Tekst en melodie van het vroegere reuzenlied werd opnieuw opgediept, gestencild en uitgedeeld. Iedereen zong nu mee van « 't Reusken van de Meerstraat is nen goeien braven man ». Oosterzele heeft twee burgers ingelijfd die de naam en de traditie van 't voormalige reuzendorp voortzetten. De organisator der feestelijkheden, de Hr. Roger Verbanck, zorgde tevens voor mooie filmbeelden van de wijkkermis. Zijn opnamen zijn een waardevol dokument van het levend volksleven te Oosterzele. De betekenis en de waarde ervan zullen nog beter gewaardeerd worden over enkele jaren als het levend volksleven tot de folklore zal behoren en we mogelijks van de reuzen van Oosterzele een derde uitgave beleven.

WETTEREN

Wetteren behoort tot de gemeenten met het hoogste aantal reuzen, die eigendom zijn van verschillende buurtedekenijen. We noemen in chronologische volgorde : de twee historische reuzen van het centrum; Pol en Liza van den Berg;

Cesar en Cesarine van de Molenhoek; Jaak de Pompier; Miel en Tonia van de Boskant, negen reuzen in totaal.

De historische reuzen hebben we uitvoerig behandeld in de studie « De Wetterse Reuzen »⁽²⁰⁾.

Een bekende sage verhaalt ons, dat er vroeger te Wetteren een reuzenfamilie leefde. Na een beleg in het Kasteel te Laarne met een andere reuzenfamilie bleef er na de strijd slechts één Wetterse reus meer over. Kort nadat hij de noodlottige mare in de gemeente bracht, stierf hij.

Uit de volksmond vernemen we, dat de Wetterse reuzen « gestolen » werden uit Schellebelle. Over de echtheid van deze overlevering weiden we niet verder uit, alhoewel er in het refreintje « Ze moet naar Schellebelle gaan om te leren dansen » toch een spoor schuilt van de relaties tussen de reuzen van beide gemeenten. Na het spelen van het reuzenlied « Al die daar zegt de reus die komt » eindigt de fluitspeler zijn volkse serenade met bovenvermeld refreintje.

De reuzen van Wetteren behoren tot de historische ommegangsreuzen. Tijdens onze opzoekingen in het gemeentelijk archief te Wetteren vonden we een belangrijke biezonderheid die nog nergens vermeld staat n.l. een uitgave voor het halen van een drake⁽²¹⁾. Bijgevolg was de strijd met de draak te Wetteren bekend in de 16de eeuw, als een variante van Doudou te Mons. Voeg daarbij de grote betekenis van de St.-Gertrudisverering in een bedevaartsoord, en men constateert hoe een godsdienstige manifestatie overkoepeld wordt door een profane ommegang, waarin de reuzen het hoofdmotief vormen.

De grote uitstap der reuzen geschiedt tijdens de september kermisdagen. Drie dagen lang doorkruisen de reuzen de straten van het centrum, begeleid door een trommelaar en een fluitspeler.

De deelname van de Wetterse reuzen aan stoeten en optochten werd altijd met succes bekroond. In 1882 werd te Gent een medaille toegekend. In 1930 namen ze deel aan de grote folkloristische stoet te Brussel en behaalden de eerste prijs. Op de internationale tentoonstelling te Parijs in 1937 namen ze deel aan het Feest der Belgische Folklore. Hun succes was zo groot dat ze moesten opkomen in de reuzenshow. Na de oorlog werden hun bezoeken nog talrijker waardoor ze niet altijd hun traditionele rol van ommegangsreuzen vervullen en hun « reuzengevoel » wel eens in opstand komt.

In het teken van de tentoonstelling, georganiseerd te Middelburg in Zeeuws Vlaanderen, onder het motto « Oost-Vlaanderen vlagt » oogstten de reuzen in 1952 een gul onthaal.

In 1955 traden de reuzen op te Wetteren als gastvrouw en gastheer tijdens het reuzenkonvent waarop 84 reuzen vertegenwoordigd waren.

(20) O V Z XXIV jg. (1949) blz 173 tot 188. Nog te verkrijgen als afzonderlijke brochure. In 1964 werd in de B.R.T. een radiomontage uitgezonden gerealiseerd door M. Daem onder de titel « Muziek in Vlaamse gewesten. De reuzenommegang te Wetteren ».

(21) Parochiaal Archief Wetteren. Kerkrekening 1592 : « noch betaelt voor de drake te halen; noch betaelt Arent van Neste ... bij den personagiën van ommeganghe, de weghelaers, de herders, de duwels ».

In 1956 namen ze deel aan het internationaal reuzencongres te Rijsel. Op de Expo '58 werden ze luidruchtig toegejuicht tijdens de reuzenoptocht in de Heizel.

Niet alleen in het volksleven hebben de reuzen een plaats veroverd maar ook in het kulturele leven. Zeer bekend is de Reuzencantate, gedicht door A. Goossens en getoonzet door Jules De Grootte, voor het eerst uitgevoerd met 300 zangers te Wetteren in 1906 en nadien meermaals gezongen tijdens de kermisdagen. In het massaspel *Wetthra*⁽²²⁾ opgevoerd in 1948 en 1951, waren de reuzenfiguren een dankbaar motief om een volksfeest der 17de eeuw te illustreren.

Onze reuzen hebben ook de rol van getuigen vervuld bij het aanstellen van de wijkreuzen. De Wetterse reuzengemeenschap mag er trots op gaan de mooiste reuzen te bezitten en ook te behoren tot een der oudste reuzenfamilies.

W i j k D e n B e r g

De plaatsnaam « Den Berg » is wellicht een van de befaamdste wijken onzer gemeente. De Wetterse folklorist Armand Van Durme heeft in pittige bewoordingen enkele bekende Wetterse typen beschreven, o.a. Zotte Stien, Roze Mote, Buik Almachtig, die op den Berg thuishoorden. Sindsdien is de Berg veel veranderd. De huisjes zijn er netjes als in andere buurten en de mensen zijn er even sympathiek als in andere dekenijen. Voor dit laatste mogen we zelfs schrijven « iets sympathieker »; de buurtgeest op Den Berg is een zeer goede eigenschap van zijn bevolking.

Toen in 1948 voor de eerste maal het massaspel *Wetthra* werd opgevoerd was de gebuurtedekenij door een 120 tal liefhebbers vertegenwoordigd om in de taferelen

(22) *Massaspel Wetthra*, auteurs Etienne Daem en L'c. Marcel Daem, opgevoerd te Wetteren in 1948 en 1951 onder de auspiciën van het gemeentebesuur.

gezamenlijk op te treden ter vertolking van het volk van Wethra, marktkramers, pestlijders.

Het heerlijkste moment uit het massaspel, het vermaarde tafereel met de Wetterse reuzen, werd door den Berg zo begeistertend vertolkt dat iedereen onder de indruk kwam door die joelende, dansende en zingende figuranten van 6 tot 90 jaar.

Twintig jaar geleden werkte dit enthousiasme voor de Wetterse reuzen zo aanstekelijk bij de bewoners van den Berg dat ze het initiatief namen zelf twee reuzen te bouwen.

Gedurende de Sinksenfeesten van 1949 werden de reuzen Poliet en Liza feestelijk ingehuldigd. Wie is Poliet, wie is Liza?

Reus Poliet ontleent zijn naam aan een lokale volksfiguur Hippoliet Kennevé die Gods water over Gods akker liet lopen; een Wetterse Pallieter; een dagmelker van den Berg.

Lisa is de personificatie van Lisa Bulté die een wijkschooltje openhield, een « pap- of kakscholeken » zoals men dat noemt op den Berg. In haar persoonlijkheid schuilden diverse beroepen : kinderverzorgster, kleuterleidster, babysitter, onder-

wijzeres, wijkmeesteres, schoonmaakster, juffrouw. In haar persoonlijkheid schuilde de moederlijke bezorgdheid voor het lichamelijk, versandelijk en godsdienstig welzijn van haar leerlingen.

Naar analogie van het Wetterse reuzenlied wou den Berg een eigen reuzenlied. De Heer Fernand van Durme, gewezen onderwijzer aan de gemeenteschool, zorgde voor tekst en muziek.

De reus van Den Berg is een vrolijke kwant.
Hij maakt zijn reuzinne het leven plezant.
Hij danst en zingt en zij doet mee;
Het is zo plezierig zo met twee te dansen, te zingen.
Komt, dansen wij en zingen wij
Nu samen met onze reuzen :
Hip - hip - hip - hoera,
Hip - hip - hip - Poliet,
Vivat zijn Lisa
Hip - hip - hip - hoera. (23)

(23) De Heer Marcel Verbaere bezorgde ons de muzikale versie opgenomen bij het beluisteren van de fonoplaat, die in 1949 in de handel was met het reuzenlied van Den Berg.

Een jaar later, op Sinksendag 28 juni 1950 traden Poliet en Liza in het huwelijk. Was de verloving reeds met plechtigheid omkleed dan is de dag van het huwelijk nog mooier geweest. In de namiddag begaf het bruidspaar, Poliet en Liza, zich naar het gemeentehuis, vergezeld door een suite van twaalf paren. Na de huwelijksplechtigheid werden op de markt volksdansen uitgevoerd door de paren. Het jonge bruidspaar doortrok nog enkele straten van het centrum en begaf zich nadien naar den Berg.

In mei 1955 heerste in de Lange- en Korte Bergstraat nogmaals een echte volkse feeststemming. Mevrouw Martha Claus en de Heer Robert De Meyer werden door de opperdeken van Wetteren, de Hr. Georges Van de Wiele respectievelijk als dekenin en deken aangesteld. Het aanstellingsbrevet werd hun plechtig overhandigd.

Beiden werden per koets in 't gezelschap van de reuzen en muziekkorps door de wijk gevoerd. Bij de vele bloemen die hen werden overhandigd uit oprechte sympathie voor dekenin en deken voegen we nog de felicitaties van de wijkburgemeester de Hr. Victor Buyle.

Een huldegedicht werd voorgedragen door de Hr. Verschueren.

In 1969 was het twintig jaar geleden dat Poliet en Lisa voor het eerst den Berg zagen. Sinds een vijftal jaren zijn de reuzen niet opgetreden tijdens de Sinksenkermis op den Berg. Deze tijdelijke malaise zal wel van voorbijgaande aard zijn, want we begrijpen niet hoe den Berg zou kunnen voortleven zonder Poliet en Lisa.

Uit zeer bevoegde bron vernamen we dat het jaar 1970 een nieuwe editie zal zijn van een huldebetoog aan dekenin en deken.

Ongetwijfeld zullen Liza en Poliet van de partij zijn op dit feest want in het hart van Lisa klopt het menslievend hart van een dekenin en in het hart van Poliet schuilt een hart van een sociaal voelend deken.

R e u s v a n d e p o m p i e r s

Ter gelegenheid van het reuzenkonvent in maart 1955 traden de Wetterse pompiers in het strijdperk met Jaek de Pompier⁽²⁴⁾. De suikerbonenworp bij zijn doopsel wordt nog alle jaren herhaald.

W i j k M o l e n h o e k

De reuzeninvasie te Wetteren nam op zondag 13 augustus 1950 nog meer uitbreiding. Ter gelegenheid van de halfoogstkermis van de Molenhoek werd het gouden jubileum gevierd van het reuzenpaar.

Over het verleden van het reuzenechtpaar tasten we volledig in het duister, we weten alleen dat ze in 1950 volledig hernieuwd werden en de naam kregen

(24) O V Z XXXIII jg. (1958) blz. 182, met illustratie.

van Peroen en Cesarine, genaamd naar twee figuren uit het literair werk van Felix Timmermans. Het huis Avothea (toneelkleding te Gent) zorgde voor de kledij der reuzen en voor kostumering van de begeleidende groep. De kleurrijke stoet trok naar het gemeentehuis waar de reuzen en de leden van het feestcomitee door het college van burgemeester en schepenen werden ontvangen en waar de erewijn werd aangeboden.

Na de plechtigheid werd een grote optocht gehouden met de collegiale deelname van de reuzen Goliath, zijn echtgnote, en Poliet en Liza van Den Berg, de ruiters van de Aard, het Houten Muziek van de Boskant en de Samba van de Collegiebaan.

Acht jaar later, in augustus 1958 was het terug dubbel kermis voor de wijk de Molenhoek. Tijdens de jaarlijkse wijkkermis werd het dochterken van Peroen en Cesarine over de doopvont gehouden en kreeg de welluidende naam van Marioleintje. Voor Dr. Vuylsteke was het de eerste maal, dat hij als burgemeester een gebuurtedekening op plechtige wijze ontving en ter dier gelegenheid staken de gelukkige reuzenouders in een splinternieuw ornaat.

Als meter van het jonge reuzinneke trad op Mevr. Van Hecke, peter was de Hr. J. De Bruycker. Suikerbonen werden rijkelijk uitgedeeld. Na de plechtige ontvangst op het stadhuis deden de reuzen hun ommegang in de gebuurte De Molenhoek. De harmonie van Schellebelle-Serskamp, zeer bekend als «De Bolhoeden» zorgde voor de vrolijke noot. De reuzen behouden hun vitaliteit en doen jaarlijks hún ommegang tijdens de gebuurtekermis.⁽²⁵⁾

W i j k B o s k a n t

Zondag 27 augustus 1967 is een historische dag voor de Koninklijke folkloristische maatschappij «De Vreugdebroeders» beter bekend onder de benaming 't Houten Muziek van de Boskant⁽²⁶⁾. Het honderdjarig bestaan van de vereniging werd luisterrijk gevierd en ter oier gelegenheid vermeerderde de Wetterse reuzenfamilie met de blijde intrede van een nieuwe reus, die Miel gedoopt werd.

(25) We danken Mr en Mevr. Dr Marcel Smet, de promotor van de vernieuwde Reuzen Peroen en Cesarine, voor de geschonken illustratie.

(26) Inlichtingen van de gelijkaardige maatschappijen, met zelfgemaakte houten instrumenten vinden belangstellenden in de bijdrage van M. DE MEYER, «Het houten muziek» van Hamme-Zogge en de fantasie-muzieken, verschenen in OVZ IIe jg. (1927), blz. 62-72.

De naam Miel moet een blijvende herinnering zijn aan de gedachtenis van wijlen Emiel De Nijs, boomkweker, gewezen voorzitter van De Vreugdebroeders. Reus Miel is een volkstype uit de Boskant en lid van 't Houten Muziek.

Reus Miel symboliseert al het wel en het wee van tientallen muzikanten die gedurende een eeuw onafgebroken de traditie van het houten muziek hebben voortgezet. Naar het voorbeeld van de musicerende leden is Miel gekleed met blauwe kiel, getooid met houten roos; op het hoofd draagt hij de Kempische muts en om de hals een rode zakdoek met witte bolletjes. De heren Jean Bogaert en Prosper Van de Walle, beiden uit de Boskant, zorgden voor de 3 m. hoge constructie waarvan het hoofd uit polyester en de aankleding uit katoen. De flinke jongeling weegt 40 kg. en behoort tot het type van de gedragen reuzen. Reus Miele werd bij zijn doopsel speciaal begroet door schepen René Uytendaele die rijkelijk de suikerbollen te grabbelen gooide onder de nieuwsgierigen. Senator, burgemeester Dr. Vuylsteke en Mevrouw Prosper Van De Walle waren respectievelijk peter en meter.

Reus Miel kon het moeilijk alleen stellen als tweejarige vrijgezel. Daarom besloot de Koninklijke folkloristische maatschappij hem een gezelschapsdame te schenken. Op Sinksenkermis van het jaar 1969, deed de reuzin haar blijde intrede. In de namiddag werd vergadering geblazen door de muzikanten van 't Houten Muziek aan het kapelleken van de Molenhoek, palend aan de herberg Vierwegen. De grensscheiding van de Molenhoek met de Boskant, wijd vermaard door zijn rozenkwekerijen, was het startpunt voor een triomfantelijke optocht, begeleid door de muziekmaatschappij. Na enkele herbergiers een bezoek te hebben gebracht en hun tournee te

hebben gedaan op het plein waar de poneykoers was georganiseerd, stapten reus en reuzin naar de met vlaggen versierde feesttribune, geflankeerd door de historische reuzen van Wetteren.

Het podium was druk bezet door persoonlijkheden en vreugdebreeders. Hier werd reuzin Tavia officieel voorgesteld. Ze is een mooie verschijning, gedrapeerd met groene kap over een zilveren bloes en een zwarte rok versierd met bandjes. In de Boskant is de naam Tavia te vereenzelvigen met de vleinaam voor Oktavie, die een bekend volksfiguur geweest is van de wijk. De heer Jos Scheirlinck, schepen en afgevaardigde van het gemeentebestuur opende de plechtigheid van de inburgering van Tavia met het voorlezen van de akte van geboorte van de Boskantse reuzin.

Wegens het uitzonderlijk karakter van dit merkwaardig document publiceren we deze akte. Na de officiële geboorteverklaring van reuzin Tavia dankte de heer Marcel De Poorter alle aanwezigen voor hun sympathiebetuigingen. De plechtigheid sloot met de traditionele suikerbollenworp zoals het de gewoonte is bij de geboorte van een reus.

Gedurende het folkloristisch etentje, aangeboden aan de leden en persoonlijkheden hebben we niet kunnen achterhalen of tijdens het sacrament des doopsels ook het sacrament des huwelijks begrepen was. In een volgende Sinksenkermis op de wijk de Boskant vernemen we wellicht meer daarover.

SLOTBESCHOUWINGEN

Wanneer we het aantal nieuwe reuzen vergelijken met het aantal van vorige jaren dan constateren we dat de aanwinsten voor 1969 geringer zijn. De naoorlogse reuzeninvasie is over haar hoogtepunt heen.

De Oostvlaamse reuzenfamilie vermeerderde met Titten en Coletje te Hofstade; Dolfen Dust en Amelie Pulle te Meilegem; reuzin Trolla te Michelbeke; Patatje en Mathilde te Oosterzele en Miel en Tavia uit de Boskant te Wetteren. Al deze reuzen behoren tot de volkse figuren. Ze blijven het geliefkoosde thema van de buurtedekenijen. Reuzin Trolla maakt op deze regel een uitzondering; ze is een creatie van de jongere generatie die haar motief is gaan zoeken buiten het aardrijk.

De bloei van al de Oostvlaamse reuzen kunnen we onmogelijk in één tijdschriftartikel behandelen. Een paar steekproeven, uitgevoerd ter gelegenheid van ons jaaroverzicht 1969, in stad en land, tonen aan dat er nog vaste tradities bestaan in de reuzenommegangen tijdens kermissen.

De invloed van de aktualiteit weerspiegelt zich in de transplantatie der reuzen-

Gemeente

Wetteren

AKTE VAN GEBOORTE VAN DE BOSKANTSE REUZIN

Het jaar negentienhonderd negen en zestig, de vijftiengste van de maand mei zijn verschenen vóór ons :
Ambtenaar van de Burgerlijke Stand van de Gemeente Wetteren :
VAN CALENBERGE Jérôme, Voorzitter van de Koninklijke Folkloristische Maatschappij " De Vreugdebroeders "
VAN DE WALLE Prosper, Ondervoorzitter derzelfde Maatschappij
DE POORTER Marcel, Secretaris derzelfde Maatschappij
BOGAERT Jan-Baptist, Schatbewaarder derzelfde Maatschappij
die ons verklaren dat op heden te 18 uur de nieuwe Reuzin van de Boskant haar intrede heeft gedaan in
het Folkloristisch leven van de Boskant, welke Reuzin ons werd vertoond door :
de heer schepen UYTTENDAELE René, fungerend als peter en mevrouw VAN CALENBERGE-ROEGIERS,
fungerend als meter
dewelke ons verklaard hebben dat deze Reuzin van het vrouwelijk geslacht is en aan dewelke zij verklaren
de naam te willen geven van

TAVIA

Deze verklaring en vertoning gedaan zijnde in aanwezigheid van voornoemden hebben wij daarvan onmiddellijk onderhavige akte
van geboorte opgesteld welke door allen, na voorlezing, met ons ondertekend is geworden.

De Peter,
v.g. R.Uyttendaele

De Ambtenaar van de Burgerlijke Stand,
v.g. R. Uyttendaele

De Meter,
v.g. Mevr.Van Calenberge-Roegiers

De Voorzitter,
v.g. J.Van Calenberge

De Onder-Voorzitter,
v.g. P.Van de Walle

De Secretaris,
v.g. H.De Poorter

De Schatbewaarder,
v.g. J.B.Bogaert

Voor eensluidend afschrift,

Wetteren, de 2 mei 1969.

De Burgemeester,

hoofden te Leupegem. De invloed van het communicatiemmedium, de T.V., is merkbaar in de vier figuren uit het T.V.-feuilleton « De Filosoof van Haeghem » onder de namen Titten en Coletje te Hofstade in 't gezelschap van Patatje en Mathilde te Oosterzele.

Onze verzameling reuzenliederen is rijker geworden met het reuzenlied van den Berg te Wetteren en met het reuzenlied van de Meerstraat te Oosterzele, dat in 1969 een tweede editie meemaakte.

De snoei in het reuzenrijk blijkt een normaal verschijnsel te zijn. Materiële omstandigheden beletten de feestcomitees een reuzengezin te onderhouden. Gent werd getroffen door het heengaan van Tjaak en Ivo, het gezin Kwinten, Amanda en Roland, Jan Ganzendries en Mie Zieklien, Reus Bloemist. Naarmate we het inventaris van de Oostvlaamse reuzen publiceren in ons jaaroverzicht zal duidelijk blijken welke reuzen een kortstondig bestaan kenden. De toekomst zal ook uitwijzen of de samensmelting van gemeenten geen invloed zal uitoefenen op de kermissen, met het gevolg dat de ommegangsreuzen een nieuw burgerschap zullen moeten verwerven.

Bij het verzamelen van nota's over actieve, passieve en verdwenen reuzen hebben we volgende ervaring opgedaan, die we aan andere vorsers ter overweging geven. We hebben een bijzondere belangstelling besteed aan het verkennen van het leefmilieu en het raadplegen van zegspersonen. Deze bronnen bieden een betere waarborg voor vollediger informatie dan sommige persartikelen. Tevens hebben we geconstateerd dat sommige feestcomité's doorgaans weinig aandacht hebben besteed, of nog besteden, aan het bewaren van reuzenarchivalia. Over een paar jaren wordt het nog moeilijker om het ontstaan, de bloei en het verdwijnen der reuzen te achterhalen. Het bemachtigen van een gelegenheidsdokument of van een foto voor ons archief is moeilijker te verwezenlijken dan het raadplegen van een zeldzaam handschrift in de Universiteitsbibliotheek. De schrale oogst van iconografische documenten vindt zijn weerslag in het illustreren van onze bijdrage.

We besluiten onze bijdrage met een bijzonder dankwoord te richten tot al onze correspondenten en zegspersonen. Hun medewerking is voor ons van grote waarde om een getrouwvol beeld te schetsen van de rol die onze ommegangsreuzen vervullen, of hebben vervuld, in het levend volksleven.

M. DAEM

PERSONALIA

« TEN HUIZE VAN ... » PROF. Dr. K.C. PEETERS

In de befaamde reeks uitzendingen « Ten huize van ... » in de Vlaamse tv kwam op 22 okt. '70 ons medelid Prof. Dr. K.C. Peeters aan de beurt. De Volkskunde trad er schitterend op de voorgrond, langs de professor te Leuven, de voorzitter van de Vereniging voor Volkskunde, de voorzitter van *S.(ociété) I.(nternationale) d'E.(thnologie) et de F.(olklore)*, de redakteur van Volkskunde, het lid van de Koninklijke Kommissie voor Volkskunde.

R.v.d.L.

BOEKBESPREKING

Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Systematische Registers op Tijdschriften, Reekswerken en Gelegenheidsuitgaven onder leiding van Prof. K. C. PEETERS.

Deel VIII. Biekorf 1890-1960 door Lic. D. CALLEWAERT, Antwerpen, Centrum voor Studie en Documentatie, v.z.w., 1969, XXXIII - 507 blz., geb. 275 F (1).

De *Nederlandse Volkskundige Bibliografie* is niet alleen goed en gunstig bekend, maar verschijnt met de vaste regelmaat van een klok, als een toonbeeld van een degelijk ontwerp en stipte uitvoering.

In nummer I tot X van deze reeks treedt West-Vlaanderen driemaal op de voorgrond, met Rond den Heerd, Westvlaamse Tijdschriften, Biekorf. De uitgaven bestrijken een eeuw vorsers- en volksleven.

De inleiding bestrijkt vooreerst de *stichting en de periode van de gemeenschappelijke redakte*.

In 1890 hoorde de gloriëtijd van «Rond den Heerd» tot het verleden. De auteur omlijnt de rol van Gezelle en A. Duclos bij het zinnen, en zoeken naar een nieuw bindmiddel en tijdschrift. Leeraars van het St.-Lodewijkskollege te Brugge geven de eerste stoot. Welke geest straalt er in en uit het nieuw plan: algemeen Vlaams of Westvlaams? Het valt niet gemakkelijk het te ontleden, maar het eist onze aandacht. Tevens lezen we de namen der stichters, de rol

van de hoofdredakteur Edward Van Robays, de inhoud en het gericht zijn op de taal. 1907-1929 krijgt de titel: *de periode van Lodewijk De Wolf*⁽²⁾. Deze vorser ziet niet alleen het tijdschrift, maar ziet de zaken zelfs op een breder vlak: systematisch tijdschriften exciperen, vanuit volkskundig standpunt. Meer dan een halve eeuw geleden zag Lodewijk De Wolf de kern van deze reeks, waarin thans Biekorf zijn beurt krijgt. D. Callewaert citeert als derde tijdperk: *De periode van 1930-1960*. Voor me rijst de vraag waarom de auteur niet onmiddellijk de naam van A. Viaene aan deze periode bindt. Na de dood van Gezelle krijgen we zoals gewoonlijk de strubbeling na het heengaan van een voorman. Zou men het tijdschrift vooral openstellen voor bijdragen van en over G. Gezelle? Karel De Wolf, broeder van Lodewijk, heeft het verhinderd. Wanneer A. Viaene de redactie overneemt, stijgt de belangstelling, niet alleen door de veelzijdige pro-deo medewerking, door de omvang, maar vooral omdat Biekorf zich

- (1) Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Registers op Tijdschriften, Reekswerken en gelegheidsuitgaven, onder leiding van Prof. Dr. K.C. PEETERS.
Deel I. Volkskunde 1888-1938. II. Volkskunde 1939-1960 door I. PEETERS-VERBRUGGEN, O V Z XXXX (1965) 249, M. BROECKHOVE.
Deel III. Rond den Heerd 1865-1902 door Lic. D. CALLEWAERT.
Deel IV. Grootmoederken 1842. Wodana 1843 door Prof. Dr. K. C. PEETERS, en IV.B. Tijdschriften met Museum in de Titel, door Lic. L. DE WIT. Deel V. Westvlaamse Tijdschriften, door Lic. Chris. VERCRUYSE, O V Z XXXXIII (1968) 90-95, *Renaat v d Linden*.
Deel VI. Eigen Schoon en de Brabander (1911-1968) door Lea PEETERS. O V Z XXXXIV (1969) 127-128, *Renaat van der Linden*.
Deel VII. Oostvlaamsche Zanten (1926-1969) door Renaat VAN DER LINDEN, ibidem. 129, *R. Haseryn*.
- (2) Hervé STALPAERT, De Brugse Volkskundigen De Wolf. Inleiding Walter Giraldo. O V Z XXXXII (1967) 212, *Renaat van der Linden*.

op West-Vlaanderen terugplooit. Daar is dus de opvallende geografische verspreiding, maar tegelijk de verruiming en de grotere verscheidenheid in de bestudeerde onderwerpen.

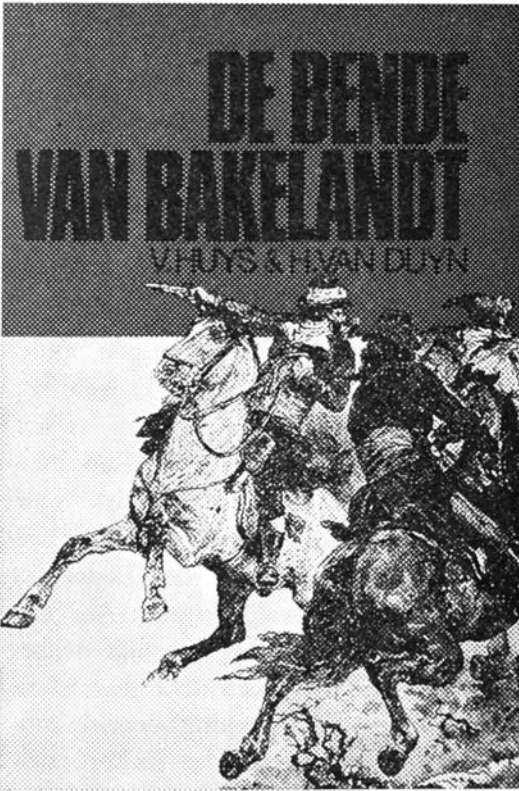
De medewerkers, vroeger vooral geestelijken bestaan voortaan eerder uit een gesekularizeerde groep medewerkers.

Andere facetten dan de volksdevotie komen aan bod.

« Biekorf », leer- en leesblad in de vorige eeuw gesticht, blijft leerzaam en boeiend, kwalitatief en kwantitatief, een hoogstaand en vooraanstaand tijdschrift.

Renaat van der Linden

V. HUYS & H. VAN DUYN: De Bende van Bakelandt. Deel I 224 blz. Boekdeel II 224 blz. N.V. Uitg. "De Schorpioen", Ringlaan 19, Strombeek-Bever, 1969. 195 F.

De uitgeverij « De Schorpioen » was ons bekend door de publikatie van jeugdverhalen⁽¹⁾ en van vertaalde volksboeken⁽²⁾. Thans eist ze onze aandacht op als een voetbalploeg die eensklaps in Eerste Klasse staat. Het gaat immers niet alleen om de zoveelste heruitgave van

een waarachtig volksboek, maar tevens om een verrassende inleiding van achttien bladzijden, die zeker een tikje ongewoon voorkomt.

De tekst van de nieuwe bewerking leest vlot en bewijst, dat de auteur niet als een beginneling in het vak kan beschouwd worden, maar wellicht heeft een letterkundige een verpozing gevonden of een inspiratie gezocht in het herwerken van een gekend verhaal, en vindt zijn toevlucht in de schuilnaam Hans van Duyn. Het beduidt een leuk vertrekpunt, dat hij het boek als een samenwerking van twee auteurs aanbiedt. Tjaard B. Kok schrijft een scherp- en schimpzinnige inleiding en heeft als wetenschapsmens het origineel met de bewerking vergeleken. Dergelijk standpunt leest u kwasi nergens in een voorwoord. Hans van Duyn heeft — volgens Tjaard B. Kok ook — het verhaal bewaard, maar de taal duchtig gekuist, het essentiële behouden mits aanpassing aan moderne behoeften. Het boek doorstaat de vergelijking met de meest vooruitstrevende huidige romans, Jan Cremer en afgietsels inbegrepen, merkt de inleider op. Moorden blij-

(1) Petrof Romanov's Reisavonturen

(2) Alexandre Dumas. X. de Montépin, enz. Deze uitgeverij verspreidde eveneens talrijke uitgaven van Abraham Hans.

ven wekenlang het onderwerp van gesprekken in onze beschaafde tijd. Liedjeszangers komen er van pas, ook «Neerlands Volksleven» met een studie van Dr. J.G.M. Moorman over Jan H. Himmelgarten en het Zwartjesgoed (?), een waardering van de Bokkerijders, als inspiratiebron, de benden in onze gewesten omstreeks 1790, enz. Victor Huys streefde ernaar, zoals blijkt uit zijn inleiding bij de eerste uitgave in 1860, niet alleen een verhaal te leveren, maar tevens zedenlessen te verstrekken.

Bakelandt blijft leven, waar allerlei uitgaven en figuren van vorige eeuw reeds lang vergeten zijn. Louis Paul Boon, Hugo Claus, Fred Germonprez stellen er belang in, noteert Kok, maar vergeet andere auteurs.⁽³⁾ De inleiding speurt verder naar de ware rol van Bakelandt in het geheel en naar het happy end in vroegere uitgaven.

Hans van Duyn heeft de bewerking in zeven delen gesplitst: drie voor de eerste band, vier voor de tweede band.

De rangschikking streeft geen evenwicht na. Voor Band I reikt deel I tot blz. 81, deel II tot blz. 155, deel III tot blz. 223. Voor Band of Boekdeel II: deel IV tot blz. 90, deel V tot blz. 166, deel VI tot blz. 212. Het zevende deel is een minihoofdstuk met de titel «Het Schavot», blz. 217 tot 222.

Elk deel bevat een wisselende reeks hoofdstukken met karakteristieke titel: de Vrijboskanters, de berechting, Rozebekeommegang, de gaaischieting, het teerlingspel, nog de kwade maandag, de liedjeszanger, enz.

Deze getallen willen alleen op een manier van schiften of van schikken wijzen, zoals we een gelijkaardige methode aantreffen in de bewerking door P.D.C. in 1900⁽⁴⁾, en in een uitgave van 1944.

Vroegere uitgaven kenden meer dan gewone bijval. Het kader waarin wij leven, wijzigt bestendig, maar een weet-en nieuwsgierigheid blijft de massa steeds prikkelen. Sommige figuren kunnen zich spijs alles op een uitzonderlijke populariteit roemen. Daar hoort thans eenmaal Bakelandt bij.

«Af en toe verschijnt er in de verschillende taalgebieden een boek dat eeuwen trotsert», zo steekt de inleiding van wal. De Bende van Bakelandt als boek hoort bij dergelijke uitzonderlijke reeks. In een tijd van maanreizen en computers blijft de bendeleider een ereplaats opeisen bij uitgevers en lezers. De uitgeverij De Schorpioen leverde een aantrekkelijke kافت. Hans van Duyn verstrekke een knappe bewerking, die men na zovele voorgangers van vroegere uitgaven toch in één adem blijft uitlezen. Waar ligt het geheim? Omdat deze figuur niet één deel van het volksleven in een vroegere eeuw nader bij ons brengt, maar het totale leven, met rechters en pastoors, met herbergiers en bezetters, met pochers en bangerikken, met broodnijd, nood en dood. Tjaard B. Kok verdient een speciale pluim voor de inleiding, hoog en mooi. Of is Tjaard B. Kok een andere naam voor de auteur, die zelf een wetenschappelijke inleiding wou leveren? Renaat van der Linden

(3) o.a. Jan van Contich & Johan Verdijk: De Bende van Bakelandt. Antwerpen, L. Opdebeck, 1955, sindsdien opnieuw op de markt gebracht, in 1969.

(4) Baekelant en zijne talrijke bende. In eene groote uitgestrektheid van West-Vlaanderen tijdens het einde der 18de en het begin der 19de eeuw door P.D.C. Twaalfde verbeterde uitgave. Gent, Snoeck-Ducaju, 1900.

Bakelandt en de rooversbende van het Vrijbosch. Westvlaamsche Legenden door Victor Huys. Tekeningen van R. Demoen. Zevende uitgave, 1944, Lannoo, Tielt.

Ons medelid de Heer Stefaan Top, Herent, vraagt alle mogelijke inlichtingen over Ludovicus Bakelandt. onder vorm van boeken, sagen, literaire bronnen, enz.

JAARLIJKSE ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op zondag 25 oktober 1970, in het Museum voor Volkskunde

Kraanlei 41, Gent.

Na de talrijke aanwezigen, zowat uit de hele provincie, te hebben verwelkomd, vroeg de voorzitter een minuut stilte voor de tijdens het voorbije jaar afgestorven leden : Mvr. Jeanne Beaufais, We A. Sevens, Gent; de HH. Dr. Broeder Libertus, Oostakker; H. De Hovre, Nederbrakel en Gustaaf Van Der Sluys, Gent.

Volgende leden lieten zich verontschuldigen : de III. S. Bohez, Kruihouthem; W. Cornelis, Zottegem; P. d'Alviella, Gent; M. De Boe, Ophasselt; L. Defaeye, Deerlijk; O. S. Depraet, Gent; W. Giraldo, Strijpen; E. H. Penne, Overmere; Th. Segheers, Erwetegem; H. Stalpaert, Sint-Andries; Dr. J. Theuwissen, Antwerpen; Prof. Dr. P. Jan L. Vandenhoute, Oostakker; W. Vander Poorten, Appelsterre; A. Vanderveken, Sint-Niklaas; F. Van de Vijver, Borgerhout; R. Van de Waile, Brussel; R. Van de Zype, Velzeke; J. Van Effelsterre, Godveerdegem; A. Van Hageland, Alseberg en Prof. Dr. J. Van Haver, Zellik.

1. Openingsrede door Lic. Renaat van der Linden, voorzitter.

Onze jaarlijkse vergadering verloopt uit de aard der zaak statig en voornaam. Maar in dat officieel en geijkt kader domineert immer een gouden klank en toon : "de ode aan de vriendschap !"

Volkskundigen zijn vorsers, die hart bij hart en hand in hand werken om hun volk op elk terrein beter te leren kennen en door hun publikaties en verzamelingen de musea steeds beter te dienen. Volkskundigen zijn lieden die door hun ware eensgezindheid en hun onbaatzuchtig streven en werken meest de titel van vrienden verdienen!

Een hymne klinkt vandaag alweer voor de verworvenheden : a) het stoffelijke : ons museum is schattenrijk! b) het geestelijke : Oostvlaamse Zanten is op vijfenveertig jaar verschijnen stralend jong; c) de humane waarde in ons leven : de binding en verrijking in en door deze twee punten, de harmonie van hart en geest in een wereld, die het uitzicht van "technisch" zou kunnen krijgen.

De vaste waarde van de volkskunde ligt in de kennis van de evolutie en van de konstanten in deze evolutie. Daar blijven factoren die niet wijzigen, spijs de verandering van kader en van ruimte, waarin we leven. Welke zijn enkele konstante elementen? De problemen van leven en van dood, de verhouding van de generaties, de botsing van latiden en standen, van armoede en rijkdom, van zijn en schijn, van groot en klein, van genot en pijn, van last en lust.

Daar blijft telkens menig haak- en raakpunt van generatie tot generatie. Aan en in deze punten ligt de verheven lijn van onze opzoekingen die volgens wetenschappelijke normen en vormen geschieden.

Voor 1970 schieten we een hoofdvogel. De Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen is provinciaal door zijn titel, maar bereikt en bestrijkt heel Vlaanderen door zijn "Dienst voor Volkskundige Enquêtes in Vlaanderen". Thans bereiken en bestrijken we een internationaal vlak : ons tijdschrift wordt het orgaan van het "Internationaal Studiekomitee betreffende de Ommegangsreuzen". Daar kan geen steviger bewijs geleverd worden van de jeugd van een Bond die vijfenveertig jaar bestaat en bestendig groeit door de eensgezindheid en daadvaardigheid van alle bestuursleden en door de medewerking en steun van de vele leden.

Daarvoor dankt zeer oprecht de voorzitter, én alle bestuursleden afzonderlijk, én alle leden tegelijk, voor de vriendschap en voor de rijkdom van de volkskunde in Vlaanderen,

die uitstraalt én door ons waardevol tijdschrift, én door dat machtig en prachtig museum, waarin we hier verblijven.

2. Bedrijvigheid van de Bond in het werkingsjaar 1969-1970, door de Heer Maurits Broeckhove, Sekretaris.

De 45e jaargang (1970) van ons tijdschrift is gestart met een nieuwe kافت en met de moderne spelling van de titel. De oproep voor het indienen van een ontwerp voor de nieuwe kافت, werd ingevolge de wens uitgedrukt op de vorige alg. stat. vergadering, gericht tot al onze leden (1).

Ons tijdschrift is ook het orgaan van het "Internationnl Studiekomitee betreffende de Ommegangsreuzen" geworden. Dat is het gevolg van de oproep, vooropgezet gedurende de studiedagen te Mechelen in 1963, om regelmatig bijdragen en mededelingen te publiceren in een Nederlandstalig en een Franstalig tijdschrift (2). Oostvlaamse Zanten heeft thans gevolg gegeven aan de oproep. De Heer Daem, die reeds vroeger bijdragen over reuzen publiceerde, zal zich met het verzorgen van verdere bijdragen gelasten, ook over de reuzen, van buiten de provincie.

Wat de artikels van ons tijdschrift betreffen, mogen we gerust zeggen dat ze op alle gebied beantwoorden aan variëteit en waardevolle inhoud.

Een nieuwe Alfons de Cockprijsvraag (voor 1971) werd uitgeschreven. Het gaat over een onderwerp in verband met volkstypen, dorp en stad, speciale volksgroepen, het stofelijke in het volksleven, religieuze volkskunde, volksletterkunde, volksgebruiken, enz. (3).

Volgende voordrachten werden ingericht :

- op 16-11-1969 : Jaartellingen, kalenders en jaartijlen, door **Dr. J. Buntinx**.
- op 14-12-1969 : Lieven Bauwens te Drogen, met kleine tentoonstelling van dokumenten, **Cyr. Goemé**.
- op 18-01-1970 : Pannekoeken uit het Meetjesland, met kleurfilms, **Medard Bonamie**.
- op 15-02-1970 : Het Gentse stadsbeeld 1880-1913, met dia's, **Gaston Hebbelynck**.
- op 15-03-1970 : Familiekunde en stamboom, met kleine tentoonstelling, **Gabriel Haelman**.
- op 12-04-1970 : Miniaturen en boekverluchting vóór de boekdrukkunst, met kleurdia's en muziekbegeleiding, **Willy Bijn**.
- op 10-05-1970 : Stoeten, met kleurdia's, **Lic. Frans Vromman**.
- op 21-06-1970 : Antwerpse sculpturen ten tijde van Rubens (1580-1640), met lichtbeelden, **Dr. Margriet Casteels**.
- op 13-09-1970 : Sint-Nikolaas en de stad Bari waar hij geboren werd, met kleurdia's, **Lic. Renaat van der Linden**.

Al de voordrachten werden talrijk bijgewoond.

Op het XLIIe Kongres van de Federatie van de Kringen voor Oudheidkunde en Geschiedenis van België, gehouden te Mechelen van 3 tot 6 september 1970, was onze Bond vertegenwoordigd door onze voorzitter, de Heer Lic. van der Linden, die er o.a. sprak over "De Sint-Nikolaasikonografie bij de ambachten en de neringen".

Talrijke toespraken werden door onze voorzitter gehouden bij tentoonstellingen, zoals bij deze van Roger de Backer, kunstschilder, Waregem; van Victor Cassiman, edelsmid-kunstschilder, Oudegem; van "De Molens van Oost-Vlaanderen" te Gent in het Museum voor Volkskunde en bij de onthulling van de gedenksteen van Omer Watez te Munkzwalm.

Verder heeft de Bond, wegens de belangrijkheid van het onderwerp, een speciale uitgave verzorgd van de studie van de Heer Albert Bracke, n.l. "Van het cijnskiesrecht

(1) Maandelijks Mededelingenblad, IV, nr. 12, dec. 1969, p. 2.

(2) R. van der Linden: Internationaal Studiekomitee betreffende de ommegangsreuzen, Beknopte historiek, OVZ XXXXV (1970) 77-80.

(3) Prijsvraag Alfons de Cockfonds 1971, OVZ XXXXV (1970) 95.

naar het algemeen meervoudig stemrecht - Historische situering van 16 Gentse arbeidersliederen", met voorwoord van Dr. Herman Balthazar en een Duitse samenvatting.

Tot slot ligt een suggestie van onze voorzitter, om een reizende tentoonstelling in het leven te roepen onder motto "Ken uw volk", waarbij kunstwerken het leven van ons volk uitbeelden, ter studie .

De vergadering keurt het verslag goed.

3. Financiële verrichtingen dienstjaar 1969, begroting 1971, door Mejuffrouw Hilda Depoorter, Penningmeesteres.

Uit de cijfers geboekt voor het jaar 1969 blijkt, dat in vergelijking met vorig jaar de financiële toestand bevredigend is.

Aan lidbijdragen werd voor 1969 78.895,— F geboekt, tegen 82.695,— F in 1968; dit bewijst dat ons ledenaantal bijna ongewijzigd is gebleven.

Verkoop van losse nummers van Oostvlaamse Zanten en van publikaties is steeds een bron van inkomsten. Een opbrengst van 30.539,— F getuigt van de belangstelling die deze uitgaven en de in vroegere jaargangen verschenen bijdragen blijven opwekken.

Dankbaar wordt vermeld dat de toelagen van het Ministerie van Opvoeding en Kultuur : 12.000,— F; Volksopvoeding-Voordrachten : 1.800,— F; Provincie Oost-Vlaanderen : 12.500,— F, ons ook dit jaar behouden bleven.

Een bijzondere dank gaat naar zijne Excellentie, de Heer Anseele, Minister van Posten, Telegrafie en Telefonie, voor zijne beslissing waarbij aan de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen een aandeel in de Kulturele Postzegeluitgiften toegewezen werd, voor een bedrag van 50.000,— F.

Uit de geboekte cijfers blijkt dat er op het einde van het boekjaar 1969 een batig saldo was van 53.709,— F. Wij haasten ons hieraan toe te voegen dat in dit bedrag een som van 19.025,—F is begrepen van reeds betaalde lidbijdragen voor 1970, en welke dient voorbehouden te worden voor de uitgave van ons tijdschrift in 1970. In werkelijkheid is er dus op einde 1969 slechts een batig saldo van 34.684,— F. Als wij dit bedrag vergelijken met het saldo in 1968, zijnde 86.095,— F is er een merkelijke financiële achteruitgang met vorig jaar.

Volledigheidshalve blijft te vermelden dat de boekhouding van het boekjaar 1969 en het incasso op 27 september 1970 nagezien en juist bevonden werd door de Heren Gaston Boelens en Ing. José Vanderplaetsen, leden van de kaskommissie.

BEGROTING 1971.

INKOMSTEN		UITGAVEN	
a) Uit eigen bronnen :		a) Algemene Werking :	
Lidmaatschapbijdragen :	135.000,—	Uitbesteed werk	2.000,—
Advertentie in tijdschrift :	13.000,—	Kantoorbehoeften en materiaal	8.000,—
Verkoop publikaties en afzonderlijke nummers tijdschrift :	30.000,—	Sekretariaatskosten :	19.000,—
Inkomgelden :	1.000,—	Reiskosten bestuur :	5.000,—
Giften :	30.500,—	Drukwerk :	15.000,—
Deelneming aan reizen :	2.000,—	Propagandakosten :	5.000,—
b) Toelagen :		Excursiekosten :	2.000,—
Staatssubsidie	32.000,—	Publikaties :	160.000,—
Provinciale subsidie :	12.500,—	Manifestaties :	12.000,—
	-----	Overige kosten :	2.000,—
	256.000,—	b) Wetenschappelijk onderzoek :	
		Hulp- en leermiddelen	26.000,—

			256.000,—

De vergadering keurt de begroting 1971 goed.

STAAT VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN VOOR HET BOEKJAAR 1969.

INKOMSTEN	UITGAVEN.
Incasso op 1/1/1969.	Sekretariaatskosten : 18.013,—
Kas-speciën : 2.814,—	Verplaatsingskosten bestuur 1.004,—
Bank-Depositoboekje 80.000,—	Drukwerk : 15.460,—
Postcheckrekening : 3.281,—	Propagandakosten : 1.875,—
Lidmaatschapsbijdragen : 98.220,—	Publikaties : 180.504,—
Advertenties : 5.000,—	Organisatie : 2.250,—
Verkoop boeken, brochures en tijdschriften : 25.607,—	Hulp- en leermiddelen : 24.872,—
Inkomgelden : 1.410,—	Excursiekosten : 12.791,—
Deelname excursies : 16.490,—	Manifestaties : 17.328,—
Interest deposito-boekje : 3.091,—	Overige : 4.278,—
Giften : 50.100,—	-----
Toevallige baten : 6.491,—	278.375,—
Staatssubsidie : 13.880,—	
Provinciale Toelage : 12.500,—	
Andere inkomsten : 13.200,—	

332.084,—	
	Incasso op 31-12-1969 waar- van 19.025,— F voorbehouden blijft voor tijdschrift 1970 :
	Kas — Speciën 5.108,—
	P. C. 7.791,—
	Bank : 40.810,— 53.709,—

	332.084,—

De vergadering keurt het financieel verslag 1969 goed.

De HH. Gaston Boelens en Ing. José Vanderplaetsen werden als leden van de kaskommissie aangeduid voor het nazicht van de boekhouding 1970.

4. Vaststelling lidbijdragen.

Het Mededelingenblad nr. 10/1970 heeft met de nodige kommentaar aangekondigd dat de Raad van Beheer de lidbijdragen als volgt heeft vastgesteld :

Gewoon lid	F 250,—
Gezinslid	F 75,—
Gepensioneerde	F 200,—
Bibliotheken, boekhandel, verenigingen	F 300,—
Beschermid	F 500,—
Steunend lid en maatschappijen	F 1000,—
Buitenland	F 350,—

De aanwezigen keuren het voorstel met algemeenheid van stemmen goed.

5. Museumbedrijvgheld door de Heer Lic. Lode Hoste, konservator.

Het Museum voor Volkskunde blijkt van jaar tot jaar beter bekend te geraken. Het aantal bezoekers vanaf oktober 1969 tot en met eind september 1970 bedroeg 32.210.

De Floraliën, het poppenspel en de Gentse Feesten zijn ondermeer aanleiding geweest van dit rekordcijfer. Ook de beide tentoonstellingen liggen voor een deel aan de basis van deze verhoging (1.671 bezoekers tijdens de Floraliën, 6.114 in de maanden april-mei en 10.049 in juli, waarvan 8.256 in de feestweek).

Sommige groepen (o.m. scoutsleiders en onderwijzendpersoneel) werden door het Museum personeel rondgeleid, andere door leden van de Beheercommissie en sommige bezoekers door middel van de bandrecorders. Verenigingen, groeperingen, scholen uit binnen- en buitenland nemen meer en meer ons Museum in hun reisplan op. We noteerden groepen uit Nederland, Frankrijk, Engeland, Duitsland, Italië en zelfs uit Afrika.

Het poppenspel had het hele jaar door veel sukses: er kwamen 9.760 toeschouwers, men gaf 61 vertoningen en men bracht 38 nieuwe stukken. In de feestweek kwamen er 4.206 kinderen en volwassenen naar het marionettenspel.

Ondanks het onstabiele weer kende het poppenspel in openlucht gedurende de Gentse Kermis 1970 een enorm sukses.

(Cliché Gazet van Antwerpen)

Er werden zowat 175 voorwerpen aan het Museum geschonken, daarnaast ook boeken, tijdschriften en andere drukwerken die aan de bibliotheek werden overgemaakt.

Twee nieuwe afdelingen werden ingericht: deze van de mandenmaker en deze van de horlogemaker.

Vier nieuwe vitrines werden aangekocht, zes gevelvlaggen, twee kunstwerken: een akwarel van A. Heins en een houtskooltekening van Cécile Cauterman. We kochten ook een paar gebruiksvoorwerpen die in het Museum werden tentoongesteld.

We kochten ook een paar gebruiksvoorwerpen die in het Museum werden tentoongesteld. Een volledige katalogus werd opgemaakt:

1. over de aangekochte kunstwerken van A. Heins.
2. over een reeks kunstwerken die toebehoorden aan A. Heins.

Werden verder geïnventariseerd: alle voorwerpen uit de afdeling der mandenmakerij, een reeks tinnen voorwerpen, speelgoed, sleden, pijpekoppen en alle bruikbare schenkingen.

In enkele afdelingen werden veranderingen aangebracht of werden voorwerpen uit de reserves toegevoegd.

Korrespondentie van administratieve of wetenschappelijke aard werd gevoerd met geïnteresseerden uit binnen- en buitenland.

Twee tentoonstellingen werden in het Museum ingericht: in april-mei: over Gentse gevels en types, getekend en geëst door Geō Langie (4) en in juli-eind september: "Zo leefde Gent omstreeks 1900" een tentoonstelling van foto's uit het Fonds Van der Haeghen (5). Tijdens de Floraliën werden enkele museumstukken tentoongesteld op de antiekbeurs in de St.-Pietersabdij en in de 25e Gentse Jaarbeurs hadden we een stand met kantwerk en de kantwerkstersclub als voornaamste thema.

Vanaf begin oktober organiseerde de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedschoon een tentoonstelling in ons Museum over de molens van Oost-Vlaanderen.

Sommige van onze museumvoorwerpen werden in bruikleen gegeven: o.m. een belangrijk aantal tinnen voorwerpen voor een tentoonstelling over tin en koper te Zottegem en ambachtelijke vlaggen aan de Gentse stedelijke diensten.

Op onze binnenhof hadden, in juli en augustus, een viertal oefenstunden plaats, ingericht door de Vlaamse Volksdanscentrale.

Zoals vorig jaar werden hier opnamen gemaakt voor Belgische en buitenlandse T.V.-stations.

In de vroegere beenhouwerij werden verbouwingen gedaan tot het bekomen van een tijdelijke, nieuwe expositieruimte op het gelijkvloers.

Om te eindigen wil ik mijn dank betuigen aan al diegenen die op een of andere wijze in het Museum hebben meegeholpen of die meewerkten aan de verfraaiing of de propaganda van het Museum.

Ik dank de leden van de Beheercommissie, al het personeel van het Museum en de dames van de "Kantwerkstersclub" die door hun belangloze medewerking de stand van de Gentse Jaarbeurs 1970 zeer aantrekkelijk hebben gemaakt, alsook de heer ere-voorzitter voor beide kunstwerken, geschonken ter gelegenheid van de gouddag van 1970.

6. Werking van de bibliotheek, van oktober 1969 tot september 1970, door de Heer Dr. Rene Haeseryn, Bibliothecaris.

Het verslag over het voorbije jaar is alweer positief en even verheugend als de vorige jaren.

De bibliotheekzittingen 's zondagsmorgens zijn een vaste traditie geworden met een kern van vaste bezoekers en een groot aantal toevallige lezers.

Het aantal bezoekers bereikte in het voorbije werkingsjaar 652 personen, wat voor de 50 beoekdagen een gemiddelde van ruim 13 eenheden betekent.

Aan de ruim vijftig ingeschreven boekenleners werden in het voorbije jaar 425 boeken, tijdschriftnummers of bundels in leen gegeven.

Ik heb alweer eens onderzocht welke onderwerpen regelmatig daarbij aan bod komen. Boeken, tijdschriften en documenten over Almanakken, Antiek, Genealogie, Gentse

(4) Zie Catalogus Museum voor Volkskunde april-mei 1970, "Geo Langie, tekeningen etsen, Gentse gevels en types", tentoonstelling onder de auspiciën van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, 7 ill., 9pp.

(5) Zie Catalogus Museum voor Volkskunde 18 juli-30 sept. 1970, "Zo leefde Gent omstreeks 1900", Fototentoonstelling Fonds Arn. Van der Haeghen, georganiseerd door de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en de Beheercommissie van het Museum voor Volkskunde van Gent, 1 ill., 19 pp.

Geschiedenis, Gentse volkstaal, Heemkunde, Heiligenverering, Humor, Kinderspel, Kleding, Kookkunst, Leger, Letterkunde, Liedereren, Locale Geschiedenis, Oorlog 1914-1918, Oude fotografische platen, Speelgoed, Sprookjes, Toneel, Uurwerken, Volksgeloof, Volksgeneeskunde en Volkskunst werden geleend. De grote voorkeur ging ongetwijfeld naar de Volksliederen, wat te danken is aan de bezieling van enkele getrouwe bibliotheekbezoekers.

Het boekenbezit is opnieuw aanzienlijk aangegroeid. Tot eind september 1970 konden we 801 nummers aan de bibliotheek toevoegen waaronder enkele min of meer grote, min of meer volledige tijdschriftcollecties. Die cijfers slaan alleen op wat werd geïncorporeerd en op fiches gebracht, dus op wat voor de bezoekers bruikbaar is geworden.

In het voorbije jaar werden opnieuw een dertigtal bladzijden in het mededelingenblad opgenomen, met lijsten van de nieuwe aanwinsten in de vorm van een signalerende bibliografische referentie en met aanduiding van de onderwerpslemmata. Die lijsten waren een goede stimulans voor de bezoekers en boekenleners.

De diverse collecties van de bibliotheek zijn aanzienlijk aangegroeid door schenking en aankoop van naast boeken, affiches, prentkaarten, manuscripten, devotieprentjes, wenskaarten, foto's, menu's, programma's, enz. Het is hier de plaats de vele schenkers zowel individuele personen als instellingen in alfabetische orde op te sommen en ze te danken voor hun milde giften: Aarschotse Kring voor Heemkunde, Achelse Kluis (Pater D. De Jong), Algemene Spaar- en Lijfrentekas, Mej. D. Begodt, de heren J.P. Blancquaert, Blansaer, Bockstal, Bracke, Brossé, R. Butaye, Calewaert, A. Capiteyn, Clauwaert, gewezen burgemeester E. Claeys, de heren R. Cortvriend, Creyl, Curé, M. Daem, Fam. De Baere, de heren O. De Bleecker, De Caluwé, De Cloedt, erven Prof. P. De Keyser, de Heren De Muynck, De Puydt, Mevr. De Quin-Pleys, de heren De Schuyter, De Vriendt, Wed. Erfhelynck, de heren L. Gistelincq, A. Haquart, Haelman, R. Haeseryn, Hebbelynck, de Heemkring Lokeren, de heren M. Heins, R. Hespel, G. Homblé, Kon. Vla. Academie voor Taal- en Letterkunde, Kon. Bibliotheek Brussel, Kon. Musea Schone Kunsten te Antwerpen en te Brussel, Mevr. L. Lootens-Impens, de heren Maréchal, Masure, De Melomanen, het Ministerie van Cultuur, de heren Mulert, Pervost, J. Pieters, Pirion, het Provinciaal Bestuur Oost-Vlaanderen, de heren Rieux, Rouquaert, Segers, Wed. Sevens, de heer A. Temmerman, Mevr. Thiry, de Tiroler Kulturreferent, de Hr. C. Trefois, de Universiteitsbibliotheek Gent, de heren Van Bost, Van Caeckenberghe, Van Damme, Mevr. Vanderheyden, Mej. Van de Veegaete, de erven R. Vankenhove, de heren Van Oudenhove, Van Peteghem, Van Wesemael, Verbeke, Mevr. Vermeire-De Groote, Vlaemynck, de Westvlaamse gidsenbond, de heer G. Weze, E. H. Winnepeninck en de Hr. R. Wiry.

In het voorbije jaar werd een bescheiden begin gemaakt met het aanleggen van een discotheek over Gentse liederen en volkskundige muziek. Ten behoeve van het degelijk beluisteren van platen werd een stereo-elektrofoon ter beschikking gesteld.

Thans bestaat ook de mogelijkheid tot het maken van fotokopieën van bibliotheekdocumenten met behulp van een zopas aangeschaft fotokopieerapparaat.

De bibliothecaris heeft zich alweer noodgedwongen alleen kunnen bezighouden met de bibliografisch beschrijven van de boeken die op de planken komen, het groeperen per onderwerp van boeken voor de reserves en het indelen van de binnengekomen collecties.

Voor definitieve rangschikking en beschrijving van bepaalde collecties werd ook dit jaar flink meegewerkt door enkele welwillende leden en door anderen. De Heer M. Van Wesemael heeft reeds vroeger door hem bewerkte collecties, nl. bidprentjes, devotieprentjes, adreskaarten, liederen en menu's, in de voorbije periode aangevuld en bijgehouden.

De Heer Van Damme heeft zich verdienstelijk gemaakt door het binden en versterken van de vele boeken en brochures, die dat broodnodig hadden.

De Heer Walter Haeseryn is opnieuw behulpzaam geweest bij de bibliotheekzittingen op zondag.

De juffrouwen Blancquaert en Maegerman waren behulpzaam bij het classeren en overtikken van bibliografische fiches en het recollement van de collecties almanakken en tijdschriften.

De Heer Mulert heeft een aanvang gemaakt met het beschrijven van de spotprenten en satirische documenten.

Voor al die hulp is de Bond hen zeer erkentelijk.

Het leven van onze bibliotheek hangt af van de medewerking van de leden van de Bond. Ik weet dat die medewerking, in de vorm van schenking, ruil of materiële hulp, ook in de toekomst even groot en onbaatzuchtig zal blijven.

7. Werking van de "Heemkundige Kring GENT" gedurende het jaar 1970, door de Heer Gaston Hebbelynck, Bestuurslid.

In 1969 had te Mariakerke bij Gent, de landdag plaats van het Verbond van Oostvlaamse heemkundige kringen. Gent was er niet vertegenwoordigd, wel de randgemeenten. Gent bezat geen heemkundige kring. Vele Gentenaars zochten een onderkomen in de H. K. "De Oost Oudburg" met zetel te St.-Amandsberg.

Sindsdien rijpte bij me het plan om de Gentse heemkundigen samen te brengen en het onmetelijke Gentse terrein te ontginnen.

Na enkele vrienden geraadpleegd te hebben vond ik de oplossing: aan het bestuur van de K. B. der Oostvlaamse Volkskundigen werd het voorstel gedaan om in de schoot dezer vereniging een heemkring "GHENDT", later "Heemkundige kring GENT" te stichten. Alles was ter plaatse: 1) de actieve Gentse leden beoefenen de heemkunde en stellen belang in alle Gentse aangelegenheden. 2) lokaal: het Gentse Museum voor Volkskunde met belangrijke boekerij en voordrachtzaal. 3) een graag gelezen Mededelingenblad. Het was niet nodig een maatschappij te stichten met nieuwe bijdragen, afzonderlijk blad en met een lokaal in een drankgelegenheid. Het voorstel werd door het bestuur van de K. B. der Oostvlaamse Volkskundigen aanvaard en voorlopig zou een afzonderlijk bestuur niet nodig zijn. Op 11 januari ging een eerste kontaktvergadering door. De formule bleek goed. De werking van de H. K. zou een facet te meer zijn van de activiteit van de K. B. De getrouwe bezoekers van boekerij en ruidlagen waren entoesiast. Een reproductie van het plan van de stad Gent door Hondius, anno 1641, verspreid door de legeroverheid, werd aan de man gebracht. Door onze tussenkomst werd de voorradige stock van het leger aan de liefhebbers bezorgd. De tweede vergadering had plaats op 8 februari. Uw dienaar onderhield de talrijke toehoorders over Gentse stadsplannen. Later op het jaar zou een bijzondere bijeenkomst gewijd worden aan het merkwaardig plan van Hondius. Op 8 maart sprak medelid Marcel Vispoel over "Gentse straatnamen". Het opstellen van een "Gents straatnamenboek" werd overwogen. Voor 19 april werd een wandelvoordracht gepland. Medelid Robert Maes nam de belangstellenden mee voor een heemkundige rondgang in de wijk van de Brugse poort (parochie van St.-J. Baptist). Op 3 mei werd een gesprek vergadering gehouden over "elk wat wils". De talrijke heemkundigen konden vrij van gedachten wisselen over onderwerpen waarin zij belangstelden.

In juni verzorgde medelid André Verbeke een belangrijke uiteenzetting over: "Gentse prentbriefkaarten", beter gekend als zichtkaarten. Op deze bijeenkomst kwamen de talrijke verzamelaars van zichtkaarten aan hun gading. Het bleek nodig nog een vergadering aan dit onderwerp te wijden. Deze zitting had plaats op 5 juli. In augustus werden geen werkvergaderingen gehouden. Niettemin kwamen de getrouwen regelmatig bijeen op de zondagen in de boekerij. Op zondag 6 september sprak uw dienaar over "Gentse gebuurtekappellekens" met projectie van talrijke foto's en als verassing met unieke onuitgegeven tekeningen van medelid H. De Kezel.

Wie spreekt over kapellekens denkt ook aan beluiken en poortjes. Dit laatste onderwerp werd op 4 oktober behandeld door medelid M. Vispoel die aan de hand van talrijke geprojecteerde foto's een zeer geokumenteerd beeld wist op te hangen van de krotten die in onze stad bestonden en nog bestaan.

8. Bedrijvigheid van de Kommissie voor Feestelijkheden, door de Heer Gustaaf Weze, Voorziter van de Kommissie voor Feestelijkheden.

De Kommissie voor Feestelijkheden tracht elk jaar het leerrijke en het aangename aan de leden aan te bieden.

Het Driekoningenfeest op 11-1-1970 was in hoofdzaak een feest van het vroegere Gentse liedrepertorium en van de voordrachtskunst, ons gebracht door een rasechte Gentenaar, de Heer Jozef Verhamme, die met zijn aangeboren kunstenaarstalent praktisch de hele namiddag animatie bracht.

De eerste bondsreis, op 7-5-1970, bracht ons naar Damme en Brugge, met de nadruk op de opgravingswerken te Damme. Uitvoerige wetenswaardigheden daarover werden verstrekt in OVZ XXXXV (1970) 118-123. In Brugge namen we de H. Bloedprocessie, die trapsgewijze met de tijd naar vernieuwing streeft, in ogenschouw.

Gedurende de reis van 30-8-1970, bezochten we vooreerst het "Rietgaverstede-Museum" te Nevele van ons medelid de Heer Antoon Janssens, een parel voor de heemkunde en de volkskunde. We stonden in bewondering voor deze man die stuk na stuk heeft weten samen te brengen en te verklaren. In de namiddag bewonderden we de praalstoet "De Gouden Boom" te Brugge, een enige prestatie met grote allure in ons land. Met een bezoek aan het "Vogelreservaat Het Zwin" werd deze tweede bondsreis besloten.

Op 20-9-1970 ging het over Tienen naar Zoutleeuw en Sint-Truiden. De enorme schatten in de Sint-Leonarduskerk te Zoutleeuw konden onder geleide rustig en van dichtbij bewonderd worden. De Sint-Trudofeesten te Sint-Truiden, die om de zeven jaar plaats hebben, en waarvoor een publiciteit van hoog gehalte werd gevoerd, hebben niet volledig aan onze verwachtingen beantwoord. De stoet op zich zelf, als samenhang en de uitbeelding van de groepen, op een paar uitzonderingen na, lieten veel te wensen over. Het ontbrak aan vlotheid en aan medeleven door de deelnemers. De andere inspanningen, nl. de diverse tentoonstellingen getuigden wel van hoogstaande prestatie.

Met de Gentse Kermis besluiten we dit betoog. Ondanks het niet al te gunstig weder, is het in het Museum toch een sukses geweest. De tentoonstelling "Zo leefde Gent rond 1900", de vogelpik- en teerlingbakwedstrijden kenden grote belangstelling. De nocturnes met het optreden van de Zweedse volksdansgroep "Akademiska Folkdanslaget", Prof. Sarcos, Gus Lajoie en zijn medewerkers, Wannes Van de Velde en het muziektrio "Los Trocaderos" werden bij gunstig weder talrijk bijgewoond. We willen er aan toevoegen dat de Gentse Kermis dit jaar als het ware een heropleving gekend heeft over de hele stad.

9. Bedrijvigheid van de Kantwerkstersklub door de Heer Gustaaf Weze, Voorzitter van de Beheerkommissie van het Museum.

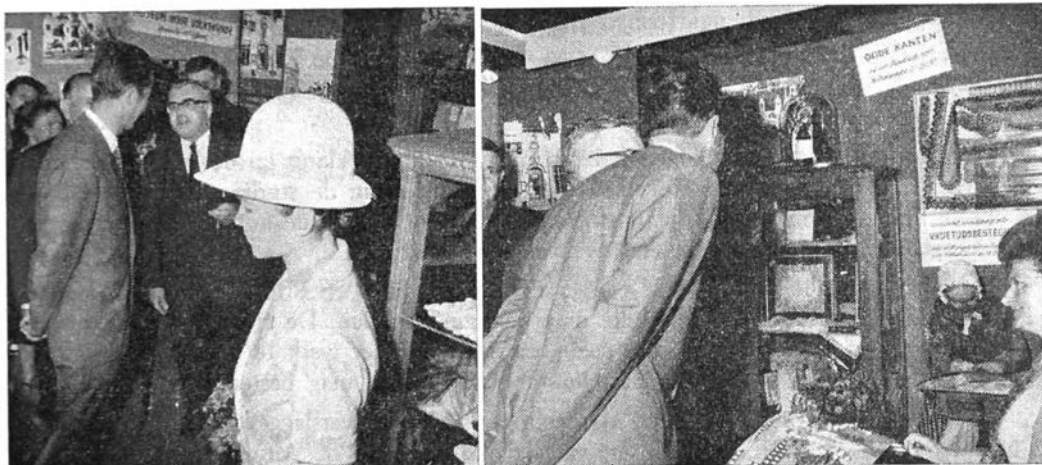
Het werkingsjaar 1969-1970 mogen we het jaar van het grondvesten van de kantwerkstersklub op vaste bodem noemen. De maandelijkse werkvergaderingen hebben ons de goede en de min goede kanten van de werking leren kennen, met het gevolg dat de noodzaak zich opdringt voor een degelijk werkplan, een reglement en een bepaalde werkmethode in voege te brengen.

Een ontwerp van reglementering, met als eerste punt onderlinge vriendschap en dienstbetoon, werd opgesteld in samenwerking met de klubleden van het eerste uur en werd op de werkvergadering van 18-10-1970 voorgelegd. De aanvaarde reglementering zal vooraf beproefd worden alvorens ze aan de goedkeuring van de Raad van Beheer van de Bond zal worden voorgelegd. Meteen zal ook gestreefd worden naar een zelfstandig bestuur van de klub onder het overkoepelend beheer van de Bond. We willen hier de nadruk leggen op het feit dat onder de klubleden een sfeer van doorzetten heerst om het kantwerken in zijn eer te herstellen en de plaats terug te bezorgen die het steeds als volkskunst heeft bekleed.

Behalve aan een reglementering, werd ook gedacht aan een naam voor de klub. Het voorstel "Kantwerkstersklub Sint-Katelijne van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse

Volkskundigen”, genoemd naar de patroonheilige van de kapel van het Museum, werd met algemeen handgeklap door de werkvergadering aangenomen.

De stand van de kantwerkstersklub op de 25e Internationale Jaarbeurs der Vlaanderen (1970) kende een buitengewone belangstelling. Door de belangloze aanwezigheid van Mevr. Van Dyck aan haar kantkussen konden aan de nieuwsgierigen positieve inlichtingen verstrekt worden over de klub, met het gevolg dat op de eerste werkvergadering na de jaarbeurs vele geïnteresseerde dames aanwezig waren.

Internationale Jaarbeurs der Vlaanderen

Z. M. Koning Boudewijn in de stand van de kantwerkstersklub "Sint-Katelijne van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen".

Foto Eclair, J. Schampaert-H. Brouwers, Strombeck-Bcver

Met fierheid kunnen we meedelen dat Z. M. Koning Boudewijn bij zijn bezoek aan de jaarbeurs in de stand van de kantwerkstersklub halt heeft gehouden. Z. M. werd bondig ingelicht over de werking van de klub en het beoefenen van het kantwerken als vrijetijdsbesteding. Hij toonde belangstelling voor het werk van Mevr. Van Dyck en bij zijn afscheid legde hij de nadruk op de waarde van het kantwerk als kunstwerk.

Behalve de kantwerkstersklub, was ook onze Bond vertegenwoordigd met een uitstal-kast waarin de verschillende uitgaven van de Bond tentoongesteld lagen. Talrijke boeken werden er verkocht en verschillende personen sloten zich aan bij de Bond. Onder alle lagen van de bevolking bestaat een degelijke belangstelling ten overstaan van de volkskunde. De vele vragen bewezen dit.

Dankbaar bieden wij dit verslag aan de leden van de kantwerkstersklub en inzonderheid aan Mevr. Van Dyck als feestkrans aan. Door hun prestaties hebben zij de volkskunde helpen vulgariseren.

10. Algemeen verslag over de Alfons de Cockprijs 1969, door de Heer Lic. Marcel Daem, algemeen verslaggever.

"Een studie over de volksletterkunde" is het onderwerp van de Alfons de Cockprijsvraag 1969, uitgeschreven door onze Bond (OVZ XXXXIII (1969) 85).

Het sekretariaat ontving één antwoord op de gestelde datum. De titel van de studie luidt: "Nederlandstalige Gentse almanakken van 1670 tot 1800", de kenspreuk van de auteur is: "Mate is 't allen spele goed".

De ingezonden studie omvat twee hoofdstukken :

I. De almannak; II. Thema's in de Gentse almanakken van 1670 tot 1800". De tekst bestaat uit 199 getypte bladzijden.

De HH. Dr. R. Haeseryn, Lic. L. Hoste, J. Pieters, Fr. Van Bost en Prof. Dr. P. J. L. Vandenhoute werden als juryleden aangeduid. De Hr. Lic. M. Daem werd als algemeen verslaggever aangesteld.

Wanneer we de aktiefzijde afwegen tegenover de passiefzijde dan treden drie elementen op het voorplan die aan de algemene verslaggever toelaten een formeel en duidelijk besluit te formuleren :

1) De studie beantwoordt aan de eisen van de Alfons De Cockprijsvraag 1969 met meer hoedanigheden dan gebreken. Het doorslaggevend element van een positieve stellingname berust op de originaliteit van het studieonderwerp. De voorgelegde studie is een wetenschappelijke aanwinst.

2) De geformuleerde opmerkingen hebben uitsluitend betrekking op de methodiek en op de presentatie van de studie. Ze raken niet de essentie van de studie. Alle juryleden verstrekken opbouwende kritiek die nuttig te raadplegen is voor de auteur met het oog op herbewerking en aanvulling bij een eventuele publikatie.

3) Drie juryleden, de HH. Dr. R. Haeseryn, Lic. L. Hoste en Prof. Dr. P. J. L. Vandenhoute verklaren formeel dat de studie mag bekroond worden. De twee juryleden, de HH. J. Pieters en Fr. Van Bost opperen geen bezwaren om het werk te bekronen, waaruit de algemene verslaggever afleidt dat hun houding als positief mag bestempeld worden.

Uit voornoemde drie elementen oordeelt de algemene verslaggever dat aan de studie "Nederlandstalige Gentse almanakken van 1670 tot 1800" de Alfons de Cockprijs 1969 mag toegekend worden zonder enig voorbehoud vanwege al de juryleden.

Uit de verslagen van de juryleden is nog een desideratum te vermelden : het toekennen van de Alfons De Cockprijs 1969 mag niet geïnterpreteerd worden als een vrijgeleide voor onmiddellijke publikatie in de reeks afzonderlijke uitgaven van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen.

Na kennis te hebben genomen van het algemeen verslag heeft de Raad van Beheer op zijn vergadering van 19-10-1970 besloten het ingediende werk "Nederlandstalige Gentse almanakken van 1670 tot 1800" te bekronen met de Alfons de Cockprijs 1969.

Na ontsluiting van de omslag met motto "Mate is 't allen spele goed" bleek dat de auteur de Heer Roger Berckmoes uit Gent was.

Onder algemeen handgeklap werden het kunstdiploma en de prijs aan de laureaat uitgereikt.

11. Rondvragen en suggesties.

— De Hr. Van Bragt oordeelt, dat leden met 25 jaar lidmaatschap dienen vereremerkt te worden. De Raad van Beheer zal deze suggestie in overweging nemen.

— De Hr. Van Bragt zou het interessanter vinden dat wandelvoordrachten ingericht worden i.p.v. reizen. Er wordt opgemerkt dat in principie de wandelvoordrachten in de bevoegdheid van de Gidsenbond vallen. Ter attentie van de Hr. Rieux wordt meegedeeld dat de wandelvoordrachten in de lokale dagbladen aangekondigd worden. De reizen ingericht door de Bond hebben tot doel de volkskundige prestaties in de provincie(s) bij te wonen.

— De Hr. Collombien vindt dat in de lijst van aanwinsten in de bibliotheek bepaalde boeken opgenomen worden die niets met volkskunde te maken hebben. De bibliothekaris vestigt de aandacht er op dat de lijsten van nieuw aangeworven boeken (door schenking, ruil of aankoop) bedoeld zijn als verslag en verantwoording over de aanwinsten, die voor de leden toegankelijk zijn geworden. In de leeszaal van onze bibliotheek bevinden zich

zowel een alfabetische als een systematische catalogus, waar alle werken naar inhoud in talrijke rubrieken zijn ondergebracht.

— Op de vraag van de Hr. Verbeke, of alle boeken en documenten zonder onderscheid uitgeleend worden, wordt bevestigend geantwoord. Voor zeer speciale zaken kan evenwel uitzondering gemaakt worden.

— Voor de vraag van de Hr. Van de Veire of de uitlening van boeken en het bezoek aan het Museum er op vooruitgaan, werd verwezen naar de jaarlijkse verslagen met cijfers.

De vergadering eindigde in de beste stemming om 12.30 u.

In de namiddag had een forumgesprek plaats met de Heemkundige Kringen uit Oost-Vlaanderen met als onderwerp: "Heemkunde, volkskunde en bibliotheken". Het uitvoerig relaas dienaangaande verschijnt in het volgend nummer.

M. BROECKHOVE

INHOUD BIJDAGEN XXXXV (1970) (1)

I. VOLKSKUNDE IN HET ALGEMEEN

I A 2	Lic. Callewaert — Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Deel VIII. Biekerf/1890-1960.	219
	R. v. d. L. — 't Beertje. Volkskundige Almanak voor West-Vl. 1969-70.	40
	M. Broeckhove. — Beknopte historiek bij de nieuwe kافت 1970	2
I B 1b	Redaktie — Heemkring Gent	7
	M. Daem — Kulturele Raad van de Stad Gent	29
	R. v. d. L. — Internationaal studiekomitee betreffende de omme-gangsreuzen. Beknopte historiek.	77
I B 1c	M. Broeckhove — Statutaire vergadering 25-10-70	222
I B 1d	R. v. d. L. — Borsbeke - St.-Antonius-abt Museum	102
I B 1e	R. v. d. L. — Meldert-Tentoonstelling "Meldert Vroeger,,	30
I B 1f	R. v. d. L. — Kleurfilm - Bachte-Maria-Leerne. Vijf jaar leven in de gemeente.	35
	R. v. d. L. — Volkskunde en film - Turfsteken.	102
I B 2	R. v. d. L. — Album kunstschilder Guillaume Michiels	36
	R. v. d. L. — Karel De Decker en Egeen van den Broeck :	
	Pol Heyns, archivaris van de Vlaamse volkskunde	38
	M. Daem — Oudenaarde-Eine. - Loflied van E. van den Driessche	96
	R. v. d. L. — Roger de Backer. Jeugdbeelden van vaklui en volksvermaak in Machelen-aan-de-Leie	131
	G. Simons — Jan Baptist Hellebaut, de laatste Gentse primus	8
	R. v. d. L. — Hervé Stalpaert, hoofdman Westvl. Folkloristen	204
	R.v.d.L. — Ten huize van... Prof. Dr. K. C. Peeters	218
I B 1b	R. v. d. L. — Prijsvraag Alfons de Cockfonds 1971.	95

(1) Index volgens het plan Hoffmann-Krayer.

Deze index wordt op internationaal vlak aanvaard. Dr. Eduard Hoffmann-Krayer leefde van 1864 tot 1937, was hoogleraar in Bazel, schreef talrijke werken i.v.m. volkskunde. Zijn plan voor bibliografie werd gewijzigd in 1954 volgens aanduidingen van de CIAP.

II. NEDERZETTING

- II B 2 R. v. d. L. — Willem Lenaers. Gids voor Stramproy (Limburg) 39

III. GEBOUWEN

- III A Cl. V. Trefois — Strodekken en Strodekkerstechnieken 143
III C 1 Dr. J. Theuwissen — Het hoevenbouwonderzoek van V. C. Trefois 176
III B Dr. Ant. Wyffels — De moeilijkheden rond de Gentse Begijn-
hoven op het einde van de 18e en in de 19e eeuw. 164
III C 3 M. Van Wesemael — Een niet alledaags Gents grafmonument 124

IV. VOORWERPEN

- IV C 1 M. Broeckhove — Archeologische vondsten in de Middeleeuwse
Damse havenkom 118
R. v. d. L. — Meldert - Tentoonstelling "Meldert vroeger,, 30
L. van Quaille — Strodekkersbedrijf en Dondersteen. 80
R. v. d. L. — Borsbeke. St.-Antonius-Abt Museum. 102
R. v. d. L. — Roger De Backer. Jeugdbeelden van vaklui en
volksvermaak in Machelen-aan-de-Leie. 131

V. TEKENS EN UITHANGBORDEN

- V B 3 R. v. d. L. — Koninkl. Kleermakersgilde St.-Anna - Oudenaarde 100

VI. TECHNIEK, BEROEPEN, VOLKSKUNST EN -NIJVERHEID

- VI B 2 L. van Quaille — Nazareth en Wetteren - Bedevaartvaantje 80
VI A 8 M. Broeckhove — Archeologische vondsten in de middeleeuwse
Damse Havenkom 118
VI C 1 R. v. d. L. — Vlierzele - Bollendraaier 80
Cl. V. Trefois — Strodekken en Strodekkerstechnieken 103
VI E 3 R. v. d. L. — Volkskunde en film - Turfsteken 102
R. v. d. L. — Roger De Backer. Jeugdbeelden van vaklui en
volksvermaak in Machelen-aan-de-Leie. 131

VII. VOLKSPSYCHOLOGIE

- VII B 3 A. Wyffels — De moeilijkheden rond de Gentse begijnhoven op
het einde van de 18e en van de 19e eeuw 164

VIII. VOLKSDRACHTEN

- VIII C M. Broeckhove — Archeologische vondsten in de middeleeuwse
Damse havenkom 118

IX. VOEDING

- IX 2b J. Van Haver — Mede. Bosmee. 158

X. ZEDEN EN GEBRUIKEN, FEESTEN, SPELEN.

- X B 7b M. van Wesemael — Een niet alledaags Gents grafmonument 124
X B 8b M. Van Wesemael — Een buitenissige nieuwjaarsbrief 4
X B 9b R. v. d. L. — Kon. Kleermakersgilde St.-Anna. Oudenaarde 100

X B16e	M. Daem — De 78ste Rattenschieting te Zaffelare. O. S. Depraet. — Gavere. Een ongewone schietpartij.	82 123
X B10	R. v. d. L. — Kleurfilm. Bachte-Maria-Leerne. Vijf jaar leven in de gemeente.	35
	R. v. d. L. — Willem Lenaers. Gids voor Stramproy (Limburg)	39
X B10a	R. v. d. L. — Velzeke en St.-Lievens-Houtem. Rivaliteit in een lied. Een jaarmarkt.	33
X B10b	M. Daem — 1969. Groei, bloei en snoei in de O.vl. Reuzenfamilie	185
X B11a	H. De Meyer — Ninove en omgeving - Oogstlied en Kinderschrik. „Braaf zijn... en meegaan met de haan”	196

XII. VOLKSGELOOF

XII B	P. J. Vandenhouste — Vilmos Dioszegi. Glaubenswelt und Folk- lore der Sibirischen Völker.	138
XII C 2	J. Van Effelterre. — Godveerdegem en Strijpen. Sagen. Heksen. L. van Quaille — Strodekkersbedrijf en dondersteen	31 80
XII D 2	Idem — Nazareth & Wetteren. Bedevaartvaantje R. v. d. L. — Bill Adler, Children's letters to Santa Claus	80 139

XVI. DE VOLKSPOEZIE

XVI B 4	A. Bracke — Van het cijnsbiesrecht naar het algemeen meervoudig stemrecht - Historische situering van 16 Gentse arbeidsliederen	19
XVI C 2	M. Van Wesemael — Een buitenissige nieuwjaarsbrief	4

XVII. MUZIEK. DANS. UITROEPEN.

XVII B 2	A. Bracke — 16 Gentse arbeidersliederen	19 en 42
----------	---	----------

XVIII. HET VOLKSVERHAAL

XVIII C 3	J. Van Effelterre. — Godveerdegem en Strijpen. Sagen. Heksen.	31
-----------	---	----

XIX. VOLKSTONEEL

XIX B 2	M. Daem — Gent. Poppentheater Nele viert dertigjarig bestaan	30
---------	--	----

XX. OVERIGE VOLKSLITERATUUR.

XX B 2	V. Huys & H. van Duyn — De Bende van Bakelandt	220
--------	--	-----

XXI. VOLKSTAAL

XXI C 1	H. De Meyer — Ninove en omgeving - Oogstlied en Kinderschrik. „Braaf zijn... en meegaan met de haan” R. v. d. L. — Vlaamse Ardennen - Volksuitdrukking "Het der- tiende viggem,,	196 33
XXI D 2	R. v. d. L. — Humor en de "Lachende tekenpen,, W. G. — Sint-Nikolaas en de postboden R. L. Creyf — Verwijtnamen voor treinen.	139 204 195

XXII. NAMEN

XXI G 1	J. van Haver — Mede, Bosmee	158
---------	-----------------------------	-----

ILLUSTRATIES

1. Drieluik, houtsnede van Victor Stuyvaert ... 2; — 2. Schild van de Bond, door Clemens V. Trefois ... 3; — 3. Portret J. B. Hellebaut ... 8; — 4. Portret Albert Hellebaut ... 17; — 5. Portret Emiel Moyson ... 26; — 7. Portret Guill. Michiels ... 37; — 8. Foto Karelke Waeri ... 43; — 9. Diploma van Bekwaamheid (Provinciaal & Gemeente-kiesrecht) ... 44; — 10. Marianne ... 48; — 11. Stakers op St.-Pietersplein 1893 ... 61; — 12. Stakende fabrieksvrouwen ... 62; — 13. Stakersmeeting 1893 ... 66; — 14. Foto Edward Smol ... 68; — 15. Foto Hendrik Clemens Muller ... 75; — 16. Slaper ... 83; — 17. Idem ... 84; 18. Gaaiipers ... 85; — 19. Klompje als gaaivogel ... 86; — 20. Gaaiipers en rat ... 87; — 21. Rattenvanger Spiessens ... 88; — 22. Hanengevecht van Ernest van den Driessche ... 99; — 23. Blazoen St.-Annagilde ... 100; — 24. St.-Annabeeld ... 101; — 25. Kazuifel met St.-Anna-ornament ... 101; — 26. Donderkruid op kleivorst ... 104; — 27.-28. Dekker en Strodekkersgerief ... 110; — 29. Gebruik van dekpriemen ... 111; — 30. Gebruik van tandhaak ... 112; — 31.-34. Strodekkers aan het werk ... 115; — 35. Hr. Duprez bij opgravingswerken te Damme ... ; — 36.-37. Drinkbeker en grape ... 120; — 38.-43. Speelgoed uit tin ... 121; — 44. Sluis, aansluiting Lieve met Damse havenkom ... 122; — 45. Grafmonument Lucas Maes ... 125; — 46. Graf als versiering van doodkaart ... 129; — 47. Broodkaart met monumentenversiering ... 130; — 48. Thuiswever ... 132; — 49. Mastklimmer ... 134; — 50. Scheepstrekker en vlaskapellen ... 135; — 51. Vertinner ... 135; 52. "Branden" van het varken ... 136; — 53. Machelenguldq ... 137; — 54.-55. Kartoon van Ted Schaap en Saul Steinberg ... 140; — 56. Portret Karel de Decker ... 141; 57.-60. Vorstkappen ... 147; — 61.-67. Tuiltjesvormen ... 153; — 68.-70. Hoektuiltjes ... 153; — 71. Hydromel ... 163; — 72. Groot Begijnhof 1848 ... 166; 73. Foto Adolf Du Bois ... 170, — 74. Smeekschrift ... 171; — 75. Ingangspoort Groot Begijnhof ... 174, — 76. Reuzen Normaalschoolstr. - Zwijnaardestwg. ... 187; — 77. Reuzen Ganzendries - Maaltebrugstr. - Zieklien. ... 189; — 78. Reuzen Overpoorstr. ... 190; — 79. Reuzen Michelbeke ... 205; — 80. Oostakker ... 207; — 81.-87. Wetteren, massaspel Wetthra ... 211, Wijk Den Berg ... 212, Wijk Molenhoek ... 213, Wijk Boskant ... 215-216-217; — 88. Kaft De Bende van Bakelandt ... 220; — 89. Poppenspel Gentse Feesten ... 228; — 90. Z.M. Koning Boudewijn in de stand van de kantwerkstersklub "Sint-Katelijne,, ... 233.

KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

Vereniging zonder winstoogmerk

De Bond bevordert de studie van de volkskunde en geeft sedert 1926 het tweemaandelijks tijdschrift « Oostvlaamse Zanten », waarin volkskundige bijdragen en de uitslagen van de enquêtes in Vlaanderen gepubliceerd worden.

Hij schrijft ten laste van zijn Alfons de Cockfonds tweejaarlijkse prijsvragen over volkskundige onderwerpen uit, organiseert voordrachten, tentoonstellingen en reizen.

Het Museum voor Volkskunde, gesticht door de Bond in 1927 in het Voormalig Museum voor Oudheden, Lange Steenstraat, is sedert 1962 overgebracht naar het Kinderen Alynshospitaal, Kraanlei 41, Gent. De Bond ondersteunt het Museum dat de stad Gent bij besluit van 27-9-1931 in bescherming heeft genomen. Het staat onder toezicht van een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van het Stadsbestuur en van de Bond.

Raad van Beheer : erevoorzitter : E. Boonen; voorzitter : Lic. R. van der Linden; ondervoorzitters : Lic. M. Daem en J. Pieters; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeesteres : H. Depoorter; leden : Dr. R. Haeseryn, G. Hebbelynck, Lic. L. Hoste, G. Rouquart, G. Van Audenhove, F. Van Bost, Prof. Dr. P.J. Vandenhoute, G. Van Peteghem en G. Weze.

Dagelijks bestuur van de Bond : voorzitter : Lic. R. van der Linden; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeesteres : H. Depoorter; lid : Dr. R. Haeseryn.

Kommissie voor volkskundige Enquêtes : voorzitter : Lic. R. van der Linden; leden : M. Broeckhove, Lic. M. Daem, Dr. R. Haeseryn, J. Pietres en G. Weze; adviseurs : Lic. H. Arens en M. Van Wesemael.

Kommissie voor feesten en reizen : voorzitter . G. Weze; leden : M. Broeckhove, G. Hebbelynck, G. Van Audenhove, F. Van Bost en G. Van Peteghem.

Beheerkommissie Museum voor Volkskunde : erevoorzitter : E. Boonen; voorzitter : G. Weze; ondervoorzitter : Dr. R. Haeseryn; konservator : Lic. L. Hoste; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeester : G. Hebbelynck; leden : H. Depoorter, G. Rouquart, G. Van Audenhove, F. Van Bost, Prof. Dr. P.J. Vandenhoute, Lic. R. van der Linden en G. Van Peteghem.

Dagelijks bestuur en aankoopkommissie van het Museum voor Volkskunde : voorzitter : G. Weze; ondervoorzitter : Dr. R. Haeseryn; penningmeester : G. Hebbelynck; konservator : Lic. L. Hoste; sekretaris : M. Broeckhove.

(Vervolg van tweede blz. van de kaft).

De Magie van het Poppenspel, door F. Van Es en anderen — Devotie tot de Heilige Donatus, door M. Broeckhove — Sint-Kristoffel. Legenden. Verering, Verspreiding, door R. van der Linden — Kinderspelen en Liedjes uit het Land van Dendermonde, door Mevr. L. Bataille-Hiel — Leerknappen in de kunstambachten te Gent 14e en 15e eeuw, door M. Daem — Register op G. Celis: Volkskundige Kalender . . . door F.M. Olbrechts — De Groei en Bloei van de Arteveldefiguur in de Vlaamse Volksziel, door J. VERMEULEN — Bijdrage tot de volkskunde van Moerzeke, door J. Laureys — Vrolijke Doodsbrieven vol humor en gal (avec un résumé en français), door R. van der Linden en G. Simons — Duiventorens in Oost-Vlaanderen, door O.S. Depraet.

Lidmaatschap Bond Oostvl. Volkskundigen : Jaarlijkse bijdrage gewoon lid : 175 F; gezinslid : 50 F (zonder tijdschrift); gepensioneerde : 100 F; beschermend lid : 300 F; steunend lid : 500 F; buitenland 250 F ; maatschappijen : 500 F.
Abonnement op Oostvlaamse Zanten voor niet-leden (bibliotheken, instellingen, boekhandel, verenigingen, enz.) : 200 F; buitenland : 250F per jaargang.